

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

Του Δήμου Κορινθίων

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ/ΤΡΙΑΣ:
ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

*ΜΠΣ: Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Υλικό: Τυπική, Άτυπη και
Από Απόσταση Εκπαίδευση (Συμβατικές και e-Μορφές)*

*Μεταπτυχιακή Εργασία: « Διερεύνηση των απόψεων των
εκπαιδευτικών Κοινωνικού Φροντιστηρίου σχετικά με τη λειτουργία του
και το επίπεδο της παρεχόμενης εκπαίδευσης: Η περίπτωση του
Κοινωνικού Φροντιστηρίου του Δήμου Κορινθίων».*

Όνομ/ώνυμο φοιτήτριας: **Διαμαντάκου Κατερίνα**

A.M: 01201304

Επιβλέπων καθηγητής: **Δρ Κουλαϊδής Βασίλειος**

Κόρινθος

Σεπτέμβρης, 2016

«Η αποστολή του σύγχρονου εκπαιδευτικού δεν είναι να εκχερσώνει ζούγκλες, αλλά να αρδεύει ερήμους.»

- *C.S. Lewis (1898-1963), Ιρλανδός συγγραφέας*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κύριο Κουλαϊδή Βασίλη για τη συμβολή του στην εκπόνηση της παρούσας εργασίας καθώς και όλους τους εκπαιδευτικούς του Κοινωνικού Φροντιστηρίου οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα.

Ένα ιδιαίτερο ευχαριστώ χρωστάω και στον κύριο Ανδρικόπουλο ο οποίος ηγείται του Κοινωνικού Φροντιστηρίου του Δήμου Κορινθίων και ο οποίος από την πρώτη συνάντησή μας ήταν ιδιαίτερα θετικός στη διεξαγωγή αυτής της μελέτης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Κοινωνικό Φροντιστήριο, το οποίο αναπτύχθηκε στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια, αποτελεί θεσμό που προσφέρει σε μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου δωρεάν εκπαίδευση, στέλνοντας το μήνυμα ότι η εκπαίδευση αποτελεί δικαίωμα και όχι προνόμιο.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία μελετάμε το Κοινωνικό Φροντιστήριο Κορίνθου και προσπαθούμε να εντοπίσουμε τους παράγοντες που οδηγούν στην επιτυχημένη και ποιοτική παροχή εκπαίδευσης.

Για το λόγο αυτό πραγματοποιήσαμε έρευνα ποιοτικής προσέγγισης μέσω συνεντεύξεων σε έντεκα (11) εθελοντές εκπαιδευτικούς του Κ.Φ. Κορίνθου. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν δείχνουν ότι το Κ.Φ. προσφέρει ποιοτική δωρεάν εκπαίδευση και αποτελεί μια προσπάθεια που αξίζει να συνεχιστεί, καθώς κάθε χρόνο προσελκύει όλο και περισσότερους μαθητές.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1. ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	8
2. ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ	17
2.1 Οι προϋποθέσεις της συμμετοχής των παιδιών και των εκπαιδευτικών στο κοινωνικό φροντιστήριο.....	19
2.2 Η σημασία της διδασκαλίας των εκπαιδευτικών στο κοινωνικό φροντιστήριο.....	20
2.3 Οι μαθητές και οι σχέσεις τους με τους εκπαιδευτικούς του κοινωνικού φροντιστηρίου.....	24
2.4 Η διαδικασία της αλληλεπίδρασης των εκπαιδευτικών του κοινωνικού φροντιστηρίου με τους γονείς των μαθητών.....	26
2.5 Η βελτίωση της μάθησης μέσα στο κοινωνικό φροντιστήριο	27
2.6 Οι παροχές που δίδονται στους εθελοντές εκπαιδευτές	32
2.7 Οι δραστηριότητες των μαθητών στο κοινωνικό φροντιστήριο.....	33
ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	35
1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	35
2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ.....	40
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	74

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Κοινωνικό Φροντιστήριο εντάσσεται στις Δομές Κοινωνικής Αλληλεγγύης των Δήμων και των Εκκλησιών και στηρίζεται στην εθελοντική προσφορά εκπαιδευτικών εν ενεργεία και συνταξιούχων καθώς και σε φοιτητές που έχουν δηλώσει συμμετοχή προκειμένου να παρέχουν δωρεάν μαθήματα σε μαθητές. Σκοπός αυτής της ενέργειας είναι η δημιουργία ίσων ευκαιριών στη μάθηση σε όλους τους μαθητές σ' όλες τις περιοχές της Ελλάδας.

Σ' αυτήν την εργασία θα ασχοληθούμε με το Κοινωνικό Φροντιστήριο του Δήμου Κορινθίων. Θα μάθουμε τον τρόπο λειτουργίας του, την μέθοδο διδασκαλίας, τις σχέσεις μεταξύ παιδιών και εκπαιδευτικών αλλά και τις σχέσεις μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών. Ακόμα τις δραστηριότητες που γίνονται μέσα στο Κοινωνικό Φροντιστήριο αλλά και τρόπους βελτίωσης του.

Τέλος υπάρχει ερωτηματολόγιο που απαντούν οι ίδιοι οι καθηγητές του φροντιστηρίου σχετικά την εμπειρία τους από αυτή την πράξη τους, την προέλευση των μαθητών, την λειτουργία του κοινωνικού Φροντιστηρίου, αν μπορεί να ανταποκριθεί σ' όλους τους μαθητές, τα μαθήματα που παρέχονται, αν υπάρχει ενημέρωση προόδου στους γονείς για τα παιδιά τους κ.α.

Μάλιστα, σημαντικό είναι να γίνει αναφορά στην σύγκριση που επιτυγχάνεται έμμεσα μέσα στην εργασία αυτή και γίνεται ανάμεσα στα ιδιωτικά και τα κοινωνικά φροντιστήρια: άνετα διαπιστώνουμε από τις διάφορες πληροφορίες που παρέχονται πως το κοινωνικό φροντιστήριο αποτελεί έναν θεσμό παρόμοιο με αυτόν των ιδιωτικών φροντιστηρίων, με περισσότερες δυνατότητες και ικανότητες, χωρίς να στηρίζεται στην θεοποίηση του χρήματος και της φήμης.

Επίσης, οφείλεται να αναφερθεί πως ο θεσμός του σχολείου και της οικογένειας, μέχρι πρόσφατα, θεωρούνταν παράγοντες αποκλίνοντες μεταξύ τους, καθώς υπήρχε η πεποίθηση πως οι δυνατότητες για επικοινωνίες και συνεργασίες ήταν αρκετά περιορισμένες. Οι δυο αυτές ομάδες αποτελούσαν τους μεγαλύτερους παράγοντες ανάπτυξης των παιδιών όσον αφορά την μάθηση και την κοινωνικοποίησή τους, αργότερα όμως οι γονείς άρχισαν να αποκόβονται από τις καθημερινές εκπαιδευτικές πρακτικές, σε τέτοιο σημείο που το σχολείο και ο θεσμός της οικογένειας χωρίστηκαν σε δυο αντίπαλα στρατόπεδα. Στην περίπτωση αυτή,

αναφέρουμε τον Bourdieu, ο οποίος προώθησε με κάθε δυνατό τρόπο την συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και οικογενειακών θεσμών, διότι πίστευε πως *«η σχολική επίδοση των παιδιών εξαρτάται σε ένα μέγιστο βαθμό από το οικογενειακό, κοινωνικό, πολιτιστικό και μαθησιακό του περιβάλλον, ακόμα και από την οικογενειακή αντιμετώπιση ως προς των στόχων του»* (Bourdieu, 1990).

1. ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο Γάλλος Πιέρ Μπουρντιέ είναι ο πλέον μεταφρασμένος επιστήμονας του τέλους του 20ού αιώνα. Διανοητής, ακαδημαϊκός και φιλόσοφος. Γεννήθηκε την 1η Αυγούστου 1930. Σπούδασε φιλοσοφία στην Ecole Normale Supérieure στο Παρίσι. Το 1964 έγινε διευθυντής ερευνών στην Ecole des Hautes Etudes, όπου τέσσερα χρόνια μετά ίδρυσε το Centre de Sociologie Européenne. Το 1975 γίνεται ιδρυτής και διευθυντής του περιοδικού Actes de la recherche en sciences sociales. Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 κερδίζει την έδρα της κοινωνιολογίας στο Collège de France. Το 1989 ίδρυσε και διεύθυνε την ευρωπαϊκή επιθεώρηση βιβλίου LIBER, και το 1996

Η λογική της αναπαραγωγής στο πλαίσιο της θεωρίας του Pierre Bourdieu

- Το παιδί ενός ανώτερου στελέχους της γαλλικής κοινωνίας έχει:
  - ✓ 80 φορές περισσότερες πιθανότητες να μπει στο πανεπιστήμιο από το παιδί ενός αγρότη
  - ✓ 40 φορές περισσότερες πιθανότητες να μπει στο πανεπιστήμιο από το παιδί ενός εργάτη
  - ✓ 2 φορές περισσότερες πιθανότητες να μπει στο πανεπιστήμιο από το παιδί ενός μεσαίου στελέχους.

Pierre Bourdieu (1930-2002)

τον εκδοτικό οίκο «Raison d'Agir». Στα περισσότερα από 40 έτη παγκόσμιας επιστημονικής παρουσίας του παρήγαγε ένα τεράστιο επιστημονικό έργο εμπειρικής και θεωρητικής έρευνας, που μεταφράστηκε σε πολλές χώρες του κόσμου όπως και στην Ελλάδα και ενέπνευσε ένα σπουδαίο αριθμό ερευνών σε πολλούς επιστημονικούς

κλάδους.

Κεντρική θέση στο έργο του Μπουρντιέ κατέχει η θεωρία του για την κοινωνική πρακτική. Η θεωρία αυτή γεφυρώνει τα επιστημονικά με τα περισσότερο παρεμβατικά κείμενα του μεγάλου Γάλλου κοινωνιολόγου. Για να κατανοήσουμε τη σχέση σχολείου και πολιτισμού στη σκέψη του Γάλλου κοινωνιολόγου πρέπει καταρχάς να καταλάβουμε τη βασική θέση του Bourdieu σχετικά με τη διαμόρφωση της προσωπικότητας και της συμπεριφοράς του ανθρώπου. Ο Bourdieu προσπάθησε να θεμελιώσει μια «κοινωνιογενετική» ανθρωπολογία, όπου ο άνθρωπος ερμηνεύεται ως προϊόν του κοινωνικού περιβάλλοντος στο οποίο ζει και δραστηριοποιείται. Ο Bourdieu εμπλουτίζει την ανάλυση του με την έννοια της έξης (habitus), η οποία αποτελεί τη βασική έννοια της «ανθρωπολογίας» που εγκαθίδρυσε.

Το habitus (έξη) είναι, σύμφωνα με τον Bourdieu : «σύστημα διαθέσεων που αποκτήθηκαν από άρρητη ή ρητή μαθητεία που λειτουργεί ως ένα σύστημα γενετήριων σχημάτων, γεννά στρατηγικές που μπορεί να είναι αντικειμενικά σύμφωνες προς τα αντικειμενικά συμφέροντα των δημιουργών τους, χωρίς να έχουν γίνει σαφώς αντιληπτές με αυτόν τον σκοπό».

Πρόκειται για την προδιάθεση του ατόμου που δημιουργείται διαμέσου διαφόρων εκκοινωνισμών του παρελθόντος, η οποία λειτουργεί ως σύστημα των γενεσιουργών σχημάτων που φέρουν στο παιχνίδι όσοι συμμετέχουν σε αυτό. Η έξη είναι ένα είδος πρακτικής αίσθησης για αυτό που κάνει κάποιος σε μια δεδομένη κατάσταση. Κατά συνέπεια, η έξη αποτελεί το «φίλτρο» και παράλληλα τον «αποκωδικοποιητή» των κοινωνικών ερεθισμάτων – μηνυμάτων και ταυτόχρονα είναι η ίδια ιστορικό δημιούργημα των κοινωνικών συνθηκών.

Η έννοια του πεδίου είναι η δεύτερη βασική έννοια που εισήγαγε ο Bourdieu και η οποία στη μελέτη του σχολείου διαφοροποιεί την οπτική του από την οπτική του δομισμού της γαλλικής κοινωνιολογίας. Τα σχολεία δεν είναι μηχανισμοί - όπως υποστηρίζει ο δομικός μαρξισμός του Althusser - είναι πεδία (champs). Ένα πεδίο ή αγορά μπορεί να θεωρηθεί ένας συγκροτημένος χώρος θέσεων, στον οποίο οι θέσεις και οι αμοιβαίες σχέσεις τους καθορίζονται από την κατανομή διαφορετικών πόρων ή κεφαλαίου.

Το σχολικό σύστημα δεν είναι ιδεολογικός μηχανισμός αλλά πεδίο. Μπορεί οι μαθητές να εισέρχονται στο σχολείο με κάποιο habitus, την έξη, που έχουν κληρονομήσει μέσω της ωσμωτικής διαδικασίας κοινωνικοποίησης στην οικογένεια τους, όμως το σχολείο μπορεί να προσθέσει σε αυτή την έξη, να την τροποποιήσει, να την αξιολογήσει θετικά ή αρνητικά, ή, τέλος, να σταθεί εντελώς αδιάφορο απέναντί της.

Το σχολείο συνεχίζει την κοινωνικοποίηση, το ζήτημα είναι ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αυτό. Δεν είναι στατικός θεσμός που παραλαμβάνει το habitus των μαθητών και το αξιολογεί. Δεν είναι μόνο χώρος όπου ο μαθητής θα παίξει ρόλους με τους τρόπους που υπαγορεύει η έξη του, προκειμένου να μεγιστοποιήσει τα οφέλη από τη φοίτησή του. Το σχολείο μπορεί να δράσει και δρα διαμορφωτικά στο μαθητή.

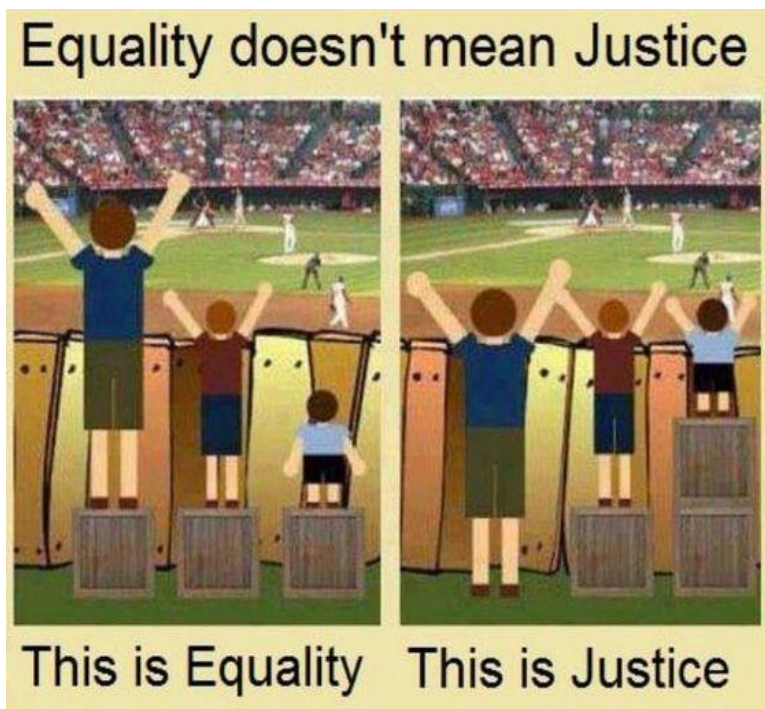
Το σχολείο δεν δίνει μόνο βαθμούς. Σχεδιάζει επίσης δρομολόγια για τη σκέψη. Τα νοητικά και γλωσσικά κυρίαρχα πρότυπα οριοθετούν μια περιοχή με υποχρεωτικές στροφές, λεωφόρους και τυφλά αδιέξοδα. Μέσα σ' αυτή την περιοχή, η σκέψη μπορεί να ξεδιπλώνεται

με την εντύπωση της ελευθερίας και του αυτοσχεδιασμού, διότι τα προγραμματισμένα δρομολόγια...είναι τα μόνα που έχει περπατήσει πολλές φορές (Bourdieu στους Reynolds and Skilbeck 1976: 37).

Το σχολείο, σύμφωνα με το Γάλλο κοινωνιολόγο, μπορεί να υιοθετήσει μια *ορθολογική παιδαγωγική*, που θα ενεργοποιούσε τα πάντα για να εξουδετερώσει μεθοδικά και συνεχώς, από το Νηπιαγωγείο ως το Πανεπιστήμιο, τη δράση των κοινωνικών παραγόντων της πολιτισμικής ανισότητας και να βοηθήσει τους μαθητές που προέρχονται από τα λιγότερο προνομιούχα στρώματα (Bourdieu 1996: 150).

Για τα άτομα που προέρχονται από τα λιγότερο προνομιούχα στρώματα, το σχολείο παραμένει η μία και μοναδική οδός πρόσβασης στην κουλτούρα, και αυτό συμβαίνει σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, κατά συνέπεια, θα αποτελούσε τη βασιλική οδό για τον εκδημοκρατισμό της κουλτούρας αν δεν καθιέρωνε, με το να τις αγνοεί, τις αρχικές ανισότητες στο ζήτημα της κουλτούρας. (Bourdieu 1996: 73)

Ο Bourdieu μέσα από αυτή τη συλλογιστική προτείνει μια διαφορετική πολιτική εκπαίδευσης ή καλύτερα μια διαφορετική πολιτική παιδείας, η οποία θα αποτελέσει τους όρους για τη διαμόρφωση μιας κοινωνικής και πολιτισμικής Ευρώπης. Το σχολείο και ο πολιτισμός είναι δύο επάλληλοι κύκλοι, όπου ο ένας αναπτύσσεται μέσα στον άλλο και τον τροφοδοτεί. Το πεδίο του σχολείου πρέπει να

αλλάζει στις προτεραιότητες και τις ιεραρχήσεις του. Ο μαθητής που εισέρχεται μέσα στο σχολείο των εξετάσεων, των βαθμών, του ανταγωνισμού και του ενός και μοναδικού εγχειριδίου, μπαίνει αυτομάτως σε ένα πεδίο, οι νόρμες του οποίου «χαράσσουν δρομολόγια για τη σκέψη» και παράλληλα παράγουν έξεις και διαθέσεις. Από ένα σχολείο της μετρήσιμης αποτελεσματικότητας και των βαθμών πρέπει να περάσουμε σε ένα σχολείο του πολιτισμού και της έρευνας. Αυτή είναι και η βασική πρόταση του Bourdieu που διαπερνά ως εναλλακτικός τρόπος σκέψης τα αναλυτικά προγράμματα, τα βιβλία και τις διδακτικές πρακτικές των εκπαιδευτικών¹.

Γενικότερα, η ύπαρξη ανισοτήτων θεωρείται αυτονόητη στην εκπαίδευση ως αντανάκλαση των αντίστροφων κοινωνικών ανισοτήτων. Το σύστημα μετάβασης από τις διάφορες βαθμίδες εκπαίδευσης καταλήγοντας στην ανώτατη εκπαίδευση, συντηρεί τις κοινωνικές ανισότητες. Η ύπαρξη κοινωνικών ανισοτήτων έχει ως επακόλουθο οι εισακτέοι που προέρχονται από διαφορετικές κοινωνικές κατηγορίες να κατανέμονται άνισα στα ιδρύματα και να παρουσιάζουν διαφορές στις επαγγελματικές τους προοπτικές (Σιάνου - Κυργίου, 2006: 181). Οι προερχόμενοι από τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα κατανέμονται σε τεχνολογικά κυρίως ιδρύματα με περιορισμένες επαγγελματικές προοπτικές. Οι μαθητές, λοιπόν, ορίζονται ως ένα ανομοιογενές σύνολο. με μεγάλες ανισότητες μεταξύ των κοινωνικών τάξεων, που επιδρούν με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους τόσο στις επιδόσεις όσο και στις επιλογές του.

Τις τελευταίες δεκαετίες ποικίλες εκπαιδευτικές πολιτικές έχουν εφαρμοστεί για την άμβλυνση των ανισοτήτων με ενίσχυση της σχέσης ανώτατης εκπαίδευσης και οικονομίας. Παρά τις θετικές εξελίξεις, οι κοινωνικές ανισότητες εξακολουθούν να διέπουν τα εκπαιδευτικά συστήματα. Οι εκπαιδευτικές πολιτικές πρέπει να καταπολεμήσουν αυτά τα σημάδια της ανισότητας των συνθηκών διαβίωσης καθώς και των συνθηκών που επηρεάζουν την εκπαιδευτική ανάπτυξη. Πρέπει να βασίζονται σε ορισμένες γενικές αρχές και να μην έρχονται σε αντίθεση με τις ήδη επικρατούσες ιδέες.

Τα σχολεία θα πρέπει με τη σειρά τους να βασιστούν σε πιο δημοκρατικές αρχές, έτσι ώστε να συμβάλλουν και αυτά στην ανάπτυξη μιας πιο δημοκρατικής κοινωνίας, ενώ παράλληλα ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τη

---

¹ <http://criticeduc.blogspot.gr/2013/02/pierre-bourdieu.html>

σχολική πορεία των παιδιών ενισχύοντας ή αντίστροφα αμβλύνοντας την κοινωνική ανισότητα. Σίγουρα όμως δεν είναι σε θέση να ακυρώσει τις αιτίες της κοινωνικής ανισότητας παρά μόνο να παρέμβει σωστά και οργανωμένα.

Κατά τον Ραμπίδη (2007), η εκπαίδευση, με την πλατιά έννοια του όρου, από την παιδική ηλικία ως την ενηλικίωση, αποτελεί ένα ζωτικό μέσο κοινωνικού ελέγχου. Η σημασία της αυξήθηκε κατά πολύ στην τελευταία εικοσαετία με την ταχύτατη επέκταση της εκπαίδευσης όλων των επιπέδων στις αναπτυσσόμενες χώρες και με την εξίσου γρήγορη ανάπτυξη της μέσης και ανώτατης εκπαίδευσης στις βιομηχανικές χώρες. Με την εκπαίδευση οι νέες γενιές μαθαίνουν τους κοινωνικούς κανόνες και τις ποινές που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασής τους». Διδάσκονται, ακόμα, τη «θέση» τους και τις «υποχρεώσεις» τους στο σύστημα κοινωνικής διαφοροποίησης και στρωμάτωσης.

Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι ένας σημαντικός ιδεολογικός μηχανισμός, της κοινωνίας, μέσω του οποίου μεταβιβάζονται και αναπαράγονται στη νέα γενιά όχι μόνον τυπικές γνώσεις (που παρουσιάζονται στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου), αλλά και όλες οι αξίες, τα πρότυπα, τα στερεότυπα, οι συμπεριφορές και οι πρακτικές που από την εκάστοτε κοινωνία κρίνονται αποδεκτές και θεμιτές, με αποτέλεσμα το εκπαιδευτικό σύστημα να αποτελεί αρκετές φορές χώρο αναπαραγωγής κοινωνικών ασυμμετριών και διαιρέσεων.

Επιπρόσθετα, όπως υποστηρίζει ο Bernstein (1991), τα σχολεία είναι χώροι, στους οποίους αναπαράγονται κώδικες και η εκπαίδευση το πεδίο, όπου αμφισβητούνται τα νοήματα. Οι εκπαιδευτικοί δε, θεωρούνται οι φορείς, οι οποίοι διατηρούν και αναμεταδίδουν νοήματα και ιδέες.

Πριν προχωρήσουμε στην ανάλυση των πληροφοριών μας για το χώρο του κοινωνικού φροντιστηρίου, μας αρμόζει να κάνουμε μια αναφορά στις μορφές της κοινοτικής εκπαίδευσης.

Οι μορφές κοινοτικής εκπαίδευσης, σύμφωνα με το συνοδευτικό κείμενο του υπουργείου, είναι οι τρεις παρακάτω:

1. Τυπική εκπαίδευση:

Είναι η εκπαίδευση όπως την ξέραμε μέχρι σήμερα και πραγματοποιείται στο σχολείο και στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Σύμφωνα με το υπουργείο, οδηγεί

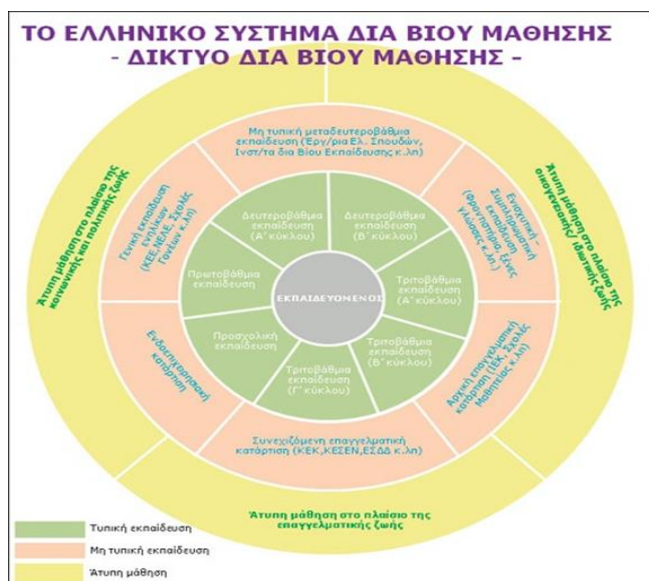
στην «απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο από τις επίσημες αρχές».

2. Μη τυπική εκπαίδευση:

Πραγματοποιείται σε «οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο» και «μπορεί να οδηγήσει (αλλά όχι αναγκαστικά) στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο». Για παράδειγμα, μη τυπική εκπαίδευση θεωρούνται τα μαθήματα σε φροντιστήρια (για ξένες γλώσσες, χειρισμό Η/Υ), τα μαθήματα σε ωδεία και σχολές χορού, η παρακολούθηση προγραμμάτων ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης κ.ά.

3. Άτυπη μάθηση:

«Δεν πραγματοποιείται σε εκπαιδευτικό πλαίσιο, αλλά είναι ενταγμένη στο πλαίσιο επαγγελματικών δραστηριοτήτων, ελεύθερου χρόνου, κοινωνικών, αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Προς το παρόν δεν αναγνωρίζεται και δεν πιστοποιείται». Τι περιλαμβάνει; Τα πάντα, από «τις οδηγίες από μέλος της οικογένειας για την προετοιμασία εργασίας για το σχολείο», τη «μάθηση ως αποτέλεσμα επίσκεψης σε μουσείο» μέχρι «τη συμμετοχή σε μια περιβαλλοντική, πολιτική ή κοινωνική οργάνωση»!

Ο διαχωρισμός αυτός δεν αποτελεί πρωτοτυπία της ελληνικής κυβέρνησης, αλλά είναι, εδώ και χρόνια, διατυπωμένος στρατηγικός στόχος της ΕΕ και του κεφαλαίου. Οι παραπάνω τρεις μορφές μάθησης θα είναι στην ουσία ένα σύνολο «προσόντων», το οποίο θα αξιολογείται συνολικά και θα πρέπει να ανανεώνεται διαρκώς, για να βρει κάποιος δουλειά ή για να τη διατηρήσει. Όπως διατυπώνεται στο κείμενο του υπουργείου, κατεύθυνση για το Εθνικό Δίκτυο Διά Βίου Μάθησης είναι η «σαφής διασύνδεση των επιμέρους μορφών της εκπαίδευσης και κατάρτισης (αρχικής και συνεχιζόμενης, τυπικής, μη τυπικής και άτυπης)». Στόχος είναι «η συγκρότηση ενιαίου εθνικού πλαισίου αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων και πιστοποίησης γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων».²

Σημαντική είναι να αναφερθεί στο συγκεκριμένο κεφάλαιο και η έννοια της ιδιωτικοποίησης της δημόσιας εκπαίδευσης, καθώς μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην ισότητα στην πρόσβαση, στις εμπειρίες και στα αποτελέσματα της εκπαίδευσης. Μπορεί, μάλιστα, να αλλάξει τη σημασία της «ισότητας» στην εκπαίδευση, με ολέθριες επιπτώσεις για την κοινωνική δικαιοσύνη.

Πιο συγκεκριμένα, όπως υπογραμμίζεται στην Έκθεση του Stephen Ball και της Deborah Youde (2008:118) υπάρχει μια εννοιολογική μετατόπιση από την εκπαίδευση ως κοινό πόρο με εγγενή αξία που το κράτος οφείλει στους πολίτες του, προς την εκπαίδευση ως καταναλωτικό προϊόν την ευθύνη του οποίου πρέπει να έχει κατ' αρχήν το άτομο, καθώς το άτομο είναι εκείνο που δρέπει τους καρπούς της εκπαίδευσης. Αυτή η εννοιολογική μετατόπιση αλλάζει εκ θεμελίων το τι σημαίνει για μια κοινωνία να εκπαιδεύει τους πολίτες της.

Για πολλούς γονείς, οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες για τα παιδιά τους αναζητούνται μέσω ενός κατασκευασμένου μείγματος κρατικών ή/και ιδιωτικών ιδρυμάτων, καθώς και βοηθειών έναντι αντιτίμου, όπως είναι τα εκπαιδευτικά παιχνίδια και η ιδιωτική διδασκαλία, ενώ οι ιδιωτικοί φορείς παροχής υπηρεσιών θεωρείται ότι είναι σε θέση να προσφέρουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες καλύτερης ποιότητας σε σύγκριση με τα σχολεία των δήμων και/ή καλύτερη σχέση κόστους-οφέλους, αν και στην πράξη κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει πάντοτε (Ball & Youde, 2008:90).

---

² <http://www.rizospastis.gr/story.do?id=5500259>

Κλείνοντας το θεωρητικό μέρος της εργασίας είναι σημαντικό να κάνουμε μια αναφορά στην ποιότητα στην εκπαίδευση, καθώς τις τελευταίες δεκαετίες αποτελεί κεντρικό ζήτημα της Ευρωπαϊκής πολιτικής.

Η έννοια της ποιότητας θέτει τον εκπαιδευτικό οργανισμό σε μια συνεχή διαδικασία αλλαγής και αυτομετασχηματισμού, στοχεύοντας στη βελτιστοποίηση όλων των διαδικασιών και των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στα πλαίσια του, ενώ επηρεάζεται από 5 βασικούς άξονες που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους: το μαθητή, το (μαθησιακό) περιβάλλον, το περιεχόμενο, τις διαδικασίες μάθησης και τα αποτελέσματα. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι κάθε μεταβολή στις επιμέρους μεταβλητές, συνεπιφέρει αντίστοιχη μεταβολή στην ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος.

Για να θεωρήσουμε ότι έχει επιτευχθεί η ποιότητα στην εκπαίδευση, είτε αναφερόμαστε στη σχολική μονάδα ή στην ιδιωτική εκπαίδευση, θα πρέπει πρώτα από όλα η Διοίκηση και το προσωπικό να λειτουργούν συνεργατικά, δίνοντας κατευθύνσεις, εμπυχώνοντας και επικροτώντας τις προσπάθειες όλων των μελών. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να προσαρμόζουν το πρόγραμμα σπουδών στις ανάγκες και ικανότητες των μαθητών, αλλά και να χρησιμοποιούν μεθόδους που δεν αποσκοπούν στη «στείρα» γνώση και διδασκαλία αλλά, στην ουσιαστική μάθηση. Τέλος, οι μαθητές θα πρέπει να αξιολογούνται συχνά, σε τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να γίνεται σύγκριση των προηγούμενων αξιολογήσεων για να φαίνεται η βελτίωση. Τα μέσα αξιολόγησης θα πρέπει να προσαρμόζονται και στις ανάγκες των μαθητών και αν δε λειτουργούν σωστά, να αντικαθίστανται με άλλα.

Στα πλαίσια του συνεχούς διαλόγου για την επίτευξη ολικής ποιότητας στην εκπαίδευση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υποβάλλει 16 δείκτες ποιότητας της εκπαίδευσης που συνδέονται με τις επιδόσεις, την επιτυχία και μετάβαση, την παρακολούθηση της σχολικής εκπαίδευσης και τους πόρους και τις δομές. Παρόλα αυτά, η μέτρηση της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος, όχι μόνο της Κύπρου, αλλά κάθε χώρας απέχει ακόμα πολύ από το να προάγει έγκυρα και αντικειμενικά αποτελέσματα.

Η μέτρηση ποιότητας της εκπαίδευσης εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, πολλοί από τους οποίους βρίσκονται εκτός του σχολικού περιβάλλοντος, επηρεάζουν, όμως, σε μεγάλο βαθμό όλα τα υποσυστήματα της σχολικής μονάδας. Παίρνοντας ως

παράδειγμα τους μαθητές, δεν μπορούμε να μη λάβουμε υπόψιν μας ότι το σχολείο στεγάζει μαθητές διαφορετικών δυνατοτήτων, απόδοσης και γνώσεων, άτομα που προέρχονται από διαφορετικά οικογενειακά και ευρύτερα κοινωνικά περιβάλλοντα με ξεχωριστές ανάγκες και απαιτήσεις. Δεν μπορεί να υπάρξει ομοιομορφία μαθητών, καθένας τους έχει μοναδικές εμπειρίες και συναισθήματα που επηρεάζουν την εκπαιδευτική διαδικασία (Gray, 1992).

Αντίστοιχα και στην περίπτωση των εκπαιδευτικών, είναι δύσκολη τόσο η εξωτερική, όσο και η εσωτερική αξιολόγηση τους, βασική προϋπόθεση για τη μέτρηση της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος. Παράλληλα, σύμφωνα με τον Θεοφιλίδη (2012) σε συγκεντρωτικά εκπαιδευτικά συστήματα, όπως το κυπριακό, η εισαγωγή καινοτομιών και η προσπάθεια βελτίωσης είναι του τύπου «κέντρου-περιφέρεια». Οι αποφάσεις λαμβάνονται από το κέντρο και διοχετεύονται σε όλες τις σχολικές μονάδες, με αποτέλεσμα το διδακτικό προσωπικό να μην είναι ο πρωτεργάτης, αλλά το εκτελεστικό όργανο της καινοτομίας, γεγονός που καθιστά ακόμα πιο δύσκολο τον έλεγχο και την αξιολόγηση της ποιότητας.

Η μέτρηση της ποιότητας στην εκπαίδευση εξαρτάται λοιπόν, από την αξιολόγηση πολλών και διαφορετικών παραγόντων, όπως το Αναλυτικό Πρόγραμμα, οι δεξιότητες διδασκαλίας, το διδακτικό υλικό, η υλικοτεχνική υποδομή, η συνεχής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, κ.α. σε όλα τα επίπεδα (άτομο, σχολείο, κοινότητα).

2. ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Η λειτουργία του Κοινωνικού Φροντιστηρίου ξεκίνησε πριν από τρία χρόνια δηλαδή το 2012. Την πρωτοβουλία αυτή ηγήθηκε ο κος Ανδρικόπουλος αφού τελείωνε η υπηρεσία του στο σχολείο και βλέποντας την κατάσταση που είχε δημιουργήσει η κρίση αποφάσισε να βρει τρόπο για να βοηθήσει τα παιδιά που δεν είχαν δυνατότητα να μορφωθούν πλήρως³.

Η πρώτη του προσπάθεια έγινε στον Συνοικισμό του Δήμου Κορινθίων , ξεκίνησε μόνος του διδάσκοντας σε μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου στα μαθήματα Φυσικής – Χημείας, αίθουσα του παραχώρησε το Πνευματικό Κέντρο για το έτος 2011-2012 . Αρκετά τον βοήθησε ο πάτερ Νεκτάριος με μεγάλη του χαρά αφού επρόκειτο για παροχή βοήθειας σε αδύναμες οικογένειες. Μετά από αυτά τα μαθήματα του συνοικισμού ο κος Σταυρόπουλος διευθυντής του τρίτου Γενικού Λυκείου Κορίνθου του πρότεινε να απευθυνθεί στο Δήμο αφού είχαν αρχίσει σε διάφορες περιοχές της χώρας η λειτουργία των Κοινωνικών Φροντιστηρίων. Έπειτα από αυτό μας λέει ο κος Ανδρικόπουλος « Απευθύνθηκα στο Δήμο και ξεκίνησε έτσι αυτή η προσπάθεια μέσω του Κέντρου Κοινωνικής Πολιτικής».

Αρχικά το Κοινωνικό Φροντιστήριο όπως μας λέει ο κος Ανδρικόπουλος ξεκίνησε με μια ομάδα από δώδεκα συνταξιούχους εκπαιδευτικούς που ήταν όλοι φιλόλογοι, φυσικοί και μαθηματικοί. Το πρώτα πρόγραμμα του Κοινωνικού

³ Παπασταθοπούλου Χρ. , Κοινωνικό Φροντιστήριο και φέτος ,εφ. Εφημερίδα των Συντακτών , 10 Νοεμβρίου 2014

Φροντιστηρίου περιελάμβανε τις τάξεις από πρώτη Γυμνασίου έως την πρώτη Λυκείου.

Αυτό το έκαναν ξεκινώντας από τη βάση ώστε να πάρουν οι μαθητές τους στέρεες βάσεις στον τρόπο σκέψης τους και την αγωγή που τους αρμόζει ώστε να φτάσουν στην τρίτη Λυκείου και να πετύχουν στις πανελλήνιες. Στην συνέχεια δημιούργησαν τμήματα τρίτης Λυκείου όπου κλήθηκαν από τα κανάλια άνεργοι πτυχιούχοι τόσο από τον δήμαρχο όσο και τον κ. Ανδρικόπουλο. Υπήρχε ανταπόκριση από την πρώτη στιγμή έτσι την δεύτερη χρονιά της λειτουργίας του δημιουργήθηκαν τμήματα δευτέρας και τρίτης Λυκείου.

Ο κος Ανδρικόπουλος μας δίνει αναλυτικά στοιχεία για τις χρονιές 2012-2013, 2013-2014 και 2014-2015. Το έτος 2012-2013 δίδασκαν τριάντα τρεις εθελοντές εκπαιδευτικοί και εκατόν ογδόντα ήταν μαθητές. Εκείνη τη χρονιά λειτούργησαν σαράντα τρία τμήματα με ποσοστό επιτυχίας στις πανελλήνιες 55 % .

Την επόμενη χρονιά 2013-2014 δίδασκαν σαράντα τέσσερις εκπαιδευτικοί και διακόσιοι ογδόντα ήταν μαθητές. Έτσι δημιουργήθηκαν εβδομήντα τμήματα και το ποσοστό επιτυχίας ήταν 77 % δηλαδή στους είκοσι-έξι μαθητές πέρασαν οι είκοσι όπου απ' αυτούς οι δέκα πέρασαν σε ΑΕΙ και οι άλλοι δέκα σε ΑΤΕΙ και με εξαίρεση τριών μαθητών που αποφάσισαν να μην παρακολουθήσουν τα μαθήματα των σχολών στις οποίες πέρασαν. Τέλος, το 2014- 2015 δίδασκαν πενήντα- τρεις εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων και λειτούργησαν ενενήντα τμήματα αφού οι εγγραφές ήταν τριακόσες.

«Το φροντιστήριο μας» λέει ο κος Ανδρικόπουλος, όσον αφορά τις πανελλήνιες οι περισσότεροι μαθητές πέρασαν σε καλές σχολές. Αναφέρει το παράδειγμα μιας μαθήτριας που έβαλε πρώτη προτίμηση την νοσηλευτική ενώ περνούσε σε πολλές άλλες σχολές καθώς εκεί επιθυμούσε να περάσει. Ο ρόλος του μας αναφέρει στην συνέντευξή του ότι δεν είναι να κατευθύνει το παιδί έτσι ώστε να φαίνεται ότι το Κοινωνικό Φροντιστήριο έχει μεγάλες επιτυχίες. Μεγάλη επιτυχία για αυτόν είναι το παιδί να περάσει εκεί που πραγματικά θέλει και να είναι ένας καλός επαγγελματίας στο μέλλον.

Οι καθηγητές του Κοινωνικού Φροντιστηρίου ενημερώνονται συνεχώς ώστε να προσφέρουν ότι καλύτερο μπορούν στους μαθητές τους. Μέσα από την εμπειρία

των καθηγητών και τον τρόπο τον οποίο δουλεύουν δίνουν στα παιδιά αγωγή και με τη σειρά τους τα παιδιά φαίνεται να εμπιστεύονται τους καθηγητές τους.

Τέλος , απαντάει στην ερώτηση : Μα γιατί το κάνετε αυτό ; Γιατί πάτε κόντρα στα ιδιωτικά φροντιστήρια ; Ο κος Ανδρικόπουλος απαντά «ότι δεν πάμε κόντρα στα συμφέροντα των συνανθρώπων μας, αφού κι αυτοί εργάζονται και προσπαθούν να βγάλουν ένα μεροκάματο. Αντιθέτως τους βοηθάμε γιατί κάποιιοι μαθητές των οποίων οι γονείς μένουν άνεργοι και δεν μπορούν να πληρώσουν δίδακτρα των ιδιωτικών φροντιστηρίων επιβαρύνουν την λειτουργία των φροντιστηρίων αφού δημιουργούν σε αυτό έξοδα.

Άρα λοιπόν οι διευθυντές των ιδιωτικών φροντιστηρίων προκειμένου να μην διώξουν το παιδί από το φροντιστήριο μπορούν να το κατευθύνουν στο Κοινωνικό Φροντιστήριο. Υπό αυτή την έννοια βοηθάμε τα ιδιωτικά φροντιστήρια. Όλα αυτά τα χρόνια λειτουργίας του Κοινωνικού Φροντιστηρίου ποτέ κανείς συνάδελφος δεν έχει παράπονα και δεν έχει εναντιωθεί στη λειτουργίας τους».

Απ' αυτό προκύπτει η διαφορά των ιδιωτικών φροντιστηρίων από τα κοινωνικά φροντιστήρια. Τα ιδιωτικά φροντιστήρια απαιτούν γιατί εκεί πληρώνεις ενώ τα Κοινωνικά Φροντιστήρια δέχονται ότι τους προσφέρεις⁴.

2.1 Οι προϋποθέσεις της συμμετοχής των παιδιών και των εκπαιδευτικών στο κοινωνικό φροντιστήριο

Οι προϋποθέσεις για την συμμετοχή των παιδιών για τα Κοινωνικά Φροντιστήρια είναι (Σταματάκης, 2014):

1. Ανεργία γονέων , η οποία αποδεικνύεται με κάρτα ανεργίας
2. Παιδί πολύτεκνης οικογένειας με χαμηλό ετήσιο εισόδημα
3. Παιδί μονογονεϊκής οικογένειας με χαμηλό ετήσιο εισόδημα
4. Παιδί οικογένειας με χαμηλό οικογενειακό ετήσιο εισόδημα
5. Παιδί οικογένειας με προβλήματα υγείας –ΑΜΕΑ-

---

⁴ Πανταζόπουλος Γ. ,Ένα απόγευμα στο Κοινωνικό Φροντιστήριο , με εθελοντές καθηγητές που διδάσκουν δωρεάν, εφ . Lifo , 16 Νοεμβρίου 2015

Οι εθελοντές εκπαιδευτικοί υποβάλλουν αίτηση εθελοντικής συμμετοχής στο Δήμο , φωτοτυπία Αστυνομικής Ταυτότητας καθώς και Βιογραφικό Σημείωμα.

Όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς το 2014 ο Υφυπουργός Παιδείας ο κ. Κεδίκογλου κάνει μία νύξη σχετικά με την πρόσληψη των εκπαιδευτικών⁵ στο Κοινωνικό Φροντιστήριο να γίνει εκτός από τον πίνακα των αναπληρωτών εκπαιδευτικών καθώς όπως ανέφερε στη Βουλή αναμένεται να ωφεληθούν νέοι άνεργοι εκπαιδευτικοί που υπάρχουν στα μητρώα του ΟΑΕΔ αλλά και οι εγγεγραμμένοι μακροχρόνια άνεργοι .

Επίσης αναφέρει ότι ο θεσμός του Κοινωνικού Φροντιστηρίου θυμίζει την Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη που υπήρχε στο παρελθόν για τους μαθητές των γενικών και επαγγελματικών λυκείων. Όλα τα χρόνια υπήρχε το πρόβλημα μάθησης για τα παιδιά των λαϊκών οικογενειών αλλά στα χρόνια της κρίσης αυξήθηκε υπερβολικά . Για άλλη μια φορά πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι στόχος του Κοινωνικού Φροντιστηρίου είναι να στηριχθούν μαθητές όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης για να μην υπάρχουν κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες δηλαδή ελλείμματα ευκαιριών και μορφωτικού υποβάθρου σε σχέση με την πρόσβαση στη γνώση.

2.2 Η σημασία της διδασκαλίας των εκπαιδευτικών στο κοινωνικό φροντιστήριο

Η διδασκαλία για μερικούς εκπαιδευτικούς σημαίνει μια πράξη «βαρύνουσας» σημασίας γιατί μέσα από αυτήν ερχόμαστε σε επαφή με τα παιδιά δηλαδή τους μαθητές τους όχι μόνο για να τους προσφέρουν τις γνώσεις τους, αλλά και ηθικές αξίες που είναι χρήσιμες για την ζωή τους ώστε να διαμορφωθούν σωστές και υγιείς προσωπικότητες. Ορισμένα παιδιά έχουν προσήλωση και σεβασμό προς τους εκπαιδευτικούς προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους τους και να κατακτήσουν την θέση που επιθυμούν (Πανταζόπουλος, 2015).

Βέβαια άλλες φορές τα παιδιά δεν προσέχουν και όταν τους ρωτάς εκείνα κοκκινίζουν σκύβοντας το κεφάλι ώστε να αποφύγουν την ερώτηση. Άλλοι πάλι

---

⁵ Με κριτήριο ΟΑΕΔ οι προσλήψεις στο κοινωνικό φροντιστήριο , blog news.gr , 23 Ιανουαρίου 2014

δάσκαλοι πιστεύουν ότι «ο εθελοντισμός σημαίνει ανιδιοτέλεια» δηλαδή προσφέρεις χωρίς να περιμένεις ότι θα πάρεις κάτι πίσω (Πανταζόπουλος, 2015).

Υπάρχουν πολλές κατηγορίες δασκάλων και παιδιών που θα αναλύσουμε στην εργασία αυτή, τα οποία άτομα έχουν μεταξύ τους μια σημαντική ομοιότητα: όλοι στηρίζονται γύρω από την περίφημη πια, έκφραση, «μάθε παιδί μου γράμματα». Για ένα σωρό δεκαετίες, η παροχή δωρεάν εκπαίδευσης ηχούσε ως ένα αίτημα επιτακτικό. Στην σημερινή ελληνική κοινωνία του 21^{ου} αιώνα, η παροχή παιδείας ίσως να είναι δωρεάν, όσον αφορά τα πλαίσια του κράτους, όμως το μόνο σίγουρο είναι πως ο θεσμός του σχολείου βρίσκεται σε κρίση. Μέσω διαφόρων ερευνών αποδείχθηκε πως παιδιά δήλωσαν ότι εάν είχαν την δυνατότητα, θα παρατούσαν το σχολείο ήδη από τα 16 τους χρόνια, λόγω της «αδιαφορίας των καθηγητών για την ψυχολογική κατάσταση του παιδιού» και λόγω «στροφής των καθηγητών των σχολείων προς την χρησιμοθηρία, την βαθμοθηρία και την στείρα αποστήθιση των βιβλίων» (Κυπριανός, 2004).

Όντως, η κατάσταση αυτή παρατηρείται σε μεγάλο βαθμό στις μέρες μας, άλλωστε είναι και ο πρώτος στην κορυφή της πυραμίδας λόγος, που τα παιδιά εγγράφονται σε ιδιωτικά φροντιστήρια ή εκτελούν ιδιαίτερα μαθήματα στο σπίτι τους. Τι γίνεται όμως με τα παιδιά τα οποία πάσχουν από οικονομικά προβλήματα και δεν μπορούν να φέρουν εις πέρας την εκπαιδευτική τους αναβάθμιση;

Την λύση, όπως προαναφέραμε, την δίνει το κοινωνικό φροντιστήριο, το οποίο λειτουργεί σαν φωτεινός φάρος για όλα εκείνα τα παιδιά τα οποία αποζητούν μια σωστή διαπαιδαγώγηση, χωρίς να κρύβονται από πίσω διάφορα

συμφέροντα χρήματος, δόξας ή φήμης, όπως συμβαίνει και σε πολλά ιδιωτικά φροντιστήρια.

Έτσι, οι εκπαιδευτικοί και οι καθηγητές των κοινωνικών φροντιστηρίων αποτελούν ένα σύνολο ατόμων, οι οποίοι κατάφεραν να απομακρυνθούν από τα

παγκοσμιοποιημένα πρότυπα της ελλαδικής κοινωνίας, η οποία πάσχει από την θεοποίηση του χρήματος και της αλαζονείας. Η διδασκαλία των εκπαιδευτικών στο κοινωνικό φροντιστήριο λειτουργεί σαν φάρος για όλα εκείνα τα παιδιά, τα οποία αποσκοπούν στην εισαγωγή τους στην Ανώτατη

εκπαίδευση, για την κατοχή του πολυπόθητου πτυχίου, για την ανέλιξή τους σε μια ανώτερη κοινωνική τάξη, χωρίς να αναγκαστεί το παιδί ή η οικογένεια να πληρώνουν μηνιαίως ή και ετησίως ένα μεγάλο ποσό του εισοδήματός τους.

Επιπλέον, όσον αφορά την εκτέλεση και παράδοση των μαθημάτων, η διδασκαλία των εκπαιδευτικών στο χώρο του κοινωνικού φροντιστηρίου αποτελεί ένα δυνατό προσόν της κοινωνικής εκπαίδευσης: οι διδάσκαλοι των κοινωνικών φροντιστηρίων δεν έχουν να αντιμετωπίσουν ένα τμήμα 20 και άνω παιδιών. Έχουν ένα τμήμα συνήθως των 10 με 12 ατόμων, χωρίς να υπερβαίνονται οι 5 ή 6 ώρες διδασκαλίας ημερησίως (Charlot, 1997) .

Τα γεγονότα αυτά αυξάνουν την σημαντικότητα της διδασκαλίας του εκπαιδευτικού στο κοινωνικό φροντιστήριο, διότι:

α. ο εκπαιδευτικός δεν χρειάζεται να έχει υπόψιν ότι έχει μπροστά του πολυάριθμα παιδιά για να εκπαιδεύσει. Αυτό το γεγονός του δίνει την δυνατότητα να εστιάζει σε όλες τις δυνατότητες και ικανότητες των μαθητών οι οποίες παρουσιάζονται μέσα στο χώρο του τμήματος.

β. ο εκπαιδευτικός έχει την δυνατότητα να έρθει σε στενότερη επαφή με τους μαθητές του, χωρίς να υπερβαίνονται τα πλαίσια της δεοντολογίας και της πρέπουσας συμπεριφοράς, γεγονός που συμβάλλει κατά πολύ στην αύξηση της σχολικής επίδοσης των παιδιών. Το θέμα αυτό θα αναλυθεί περαιτέρω, βέβαια, στο τέταρτο μέρος της παρούσας εργασίας.

γ. ο εκπαιδευτικός έχει την δυνατότητα να μεταδώσει περισσότερες γνώσεις σε περισσότερο χρονικό διάστημα και να λύσει τις τυχόν απορίες που προκύπτουν από τα παιδιά αναλυτικότερα. Μπορεί με λίγα λόγια, να εκτελέσει ένα ποιοτικότερο μάθημα από το μάθημα που εκτελείται στο χώρο του σχολείου.

δ. η αφομοίωση και η μετάδοση των γνώσεων από τους εκπαιδευτικούς στα παιδιά κρίνεται περισσότερο ποιοτική χάρις στον περισσότερο χρόνο, τα λιγότερα παιδιά και την ησυχία μακριά από «μικρές παρανομίες» των συμμαθητών, όπως τα διάφορα χτυπήματα στη πόρτα, οι διακοπές των μαθημάτων λόγω φασαρίας κ.α.

Καταληκτικά, η διδασκαλία των εθελοντών καθηγητών υποδηλώνει μονάχα τις εξής καταστάσεις (Γεωργίου, 2000):

α. υπάρχουν ακόμα άτομα, τα οποία γνωρίζουν πως η εκπαίδευση είναι το ανώτατο αγαθό το οποίο θα μπορούσε να διακατέχει ένας άνθρωπος και θα έπρεπε να παρέχεται δωρεάν σε όλους.

β. για κάποιους ανθρώπους δεν έχουν σημασία τα χρήματα, το κέρδος, η φήμη ή και η δόξα. Στοχεύουν στην εκπαίδευση ατόμων και παιδιών, τα οποία δεν έχουν την δυνατότητα να καλύψουν περαιτέρω έξοδα, συμβάλλοντας στην δημιουργία ενός καλύτερου -και μορφωμένου- κόσμου.

γ. όσον αφορά τους ίδιους, αξιοποιούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τον ελεύθερο χρόνο τους, συμβάλλοντας σε ποιοτικές καταστάσεις, μεταδίδοντας ταυτόχρονα γνώσεις πολλών ετών.

2.3 Οι μαθητές και οι σχέσεις τους με τους εκπαιδευτικούς του κοινωνικού φροντιστηρίου

Οι μαθητές του κοινωνικού φροντιστηρίου, έχουν την δυνατότητα να συνάψουν στενότερες σχέσεις με τους καθηγητές του κοινωνικού χώρου, απ' ό τι με τους καθηγητές του σχολικού χώρου. Το γεγονός αυτό συμβαίνει, διότι, οι καθηγητές των σχολείων, κυρίως μεγαλύτερων τάξεων (Γυμνασίου-Λυκείου) ακολουθούνται από αυταρχικές παραδοσιακές πολιτικές, οι οποίες συμβάλλουν στο να χάσει ο μαθητής την όρεξή του για μάθηση και να αποσπάται από περαιτέρω ενέργειες μέσα στο τμήμα.

Στο χώρο του κοινωνικού φροντιστηρίου, οι καθηγητές που προσέρχονται για να προσφέρουν εθελοντικά την βοήθειά τους, είναι συνήθως:

α. φοιτητές ή φοιτήτριες που μόλις έχουν πάρει το πτυχίο τους και βρίσκονται σε αναζήτηση εκπαιδευτικών εμπειριών για τον εμπλουτισμό του βιογραφικού τους ή για την κατοχή εμπειρίας και γνώσης,

β. άνεργοι καθηγητές ή ήδη υπάρχοντες καθηγητές με ελεύθερο χρόνο (σπανίως το δεύτερο).

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω πληροφορίες, εύκολα μπορούμε να συμπεράνουμε, έχοντας στο νου μας ορισμένες ψυχαναλυτικές και κοινωνιολογικές

θεωρίες, πως τα παιδιά απολαμβάνουν περισσότερο ένα μάθημα, αφομοιώνοντας ταυτόχρονα τις γνώσεις τους, όταν άτομα με τον ρόλο του καθηγητή, όπως νεοφερμένοι φοιτητές με υπομονή και μη- αυταρχικές μεθόδους, δείχνουν κατανόηση και συμπάσχουν στο μαθητή.

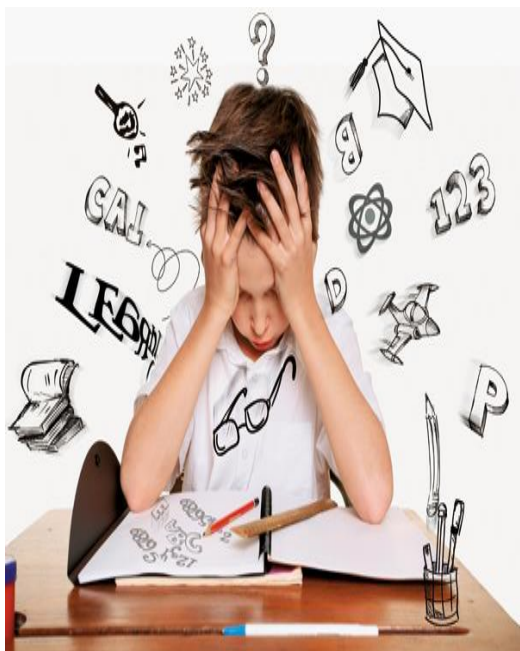
Το γεγονός της κοντινής ηλικίας, σε αυτή τη περίπτωση, φέρνει ακόμα περισσότερο κοντά τον μαθητή με τον καθηγητή, χωρίς να υπερβαίνονται τα επιτρεπτά και θεμιτά όρια.¹²

Κατά δεύτερον, το κοινωνικό φροντιστήριο μοιάζει αρκετά πολύ με το ιδιωτικό φροντιστήριο, όμως, όσον αφορά την σύναψη κοινωνικών σχέσεων διαφέρουν αρκετά.

Τα ιδιωτικά φροντιστήρια λειτουργούν στην πλειοψηφία τους με βάση επιχειρηματικά μοντέλα, σχεδιασμένα από ειδικούς, οι οποίοι πολλές φορές συμβουλεύουν τους κατόχους του κάθε ιδιωτικού φροντιστηρίου στην ανάθεση των προγραμμάτων των μαθητών.

Έτσι, το πρόγραμμα υπερφορτώνεται και δεν συνάπτεται καμία απολύτως κοινωνική επαφή, ενώ στην πλειοψηφία των ατόμων, οι μαθητές οι οποίοι δημιουργούν μια φιλική σχέση με τους καθηγητές τους, αποσκοπούν στην εκπλήρωση ορισμένων στόχων (π.χ. να ιδωθούν με καλό μάτι για να μεταφερθούν καλά λόγια στους γονείς στις συγκεντρώσεις του φροντιστηρίου κ.α.).

Το γεγονός αυτό συμβαίνει εξαιτίας της βαθμοθηρίας που επικρατεί στα

ιδιωτικά φροντιστήρια και απομακρύνει όλο και περισσότερο τα παιδιά. Το κοινωνικό φροντιστήριο παλεύει για την εξάλειψη της βαθμοθηρίας, καθώς δεν δίνονται έλεγχοι, ούτε καθημερινά εξονυχιστικά διαγωνίσματα τα οποία δίνονται για ανάγκες βαθμών τριμήνου ή τετράμηνου.

Έτσι, οι σχέσεις των μαθητών με των δασκάλων των κοινωνικών φροντιστηρίων χαρακτηρίζονται περισσότερο φιλικές απ' ότι αλληλεπιδραστικές ως προς τα μαθήματα, υπάρχει αλληλοκατανόηση και αμοιβαία εμπιστοσύνη και κανένα άγχος για τυχόν υπεροχή ενός ατόμου

έναντι άλλων «για ένα εικοσάρι στον έλεγχο του τριμήνου»..

Χωρίς να αναφερόμαστε αποκλειστικά στην εκπαιδευτική σχέση των μαθητών με τους εκπαιδευτικούς του κοινωνικού φροντιστηρίου, αξίζει να κάνουμε μια αναφορά και στην συναισθηματική σχέση μεταξύ τους: λόγω της έλλειψης της

χρησιμοθηρίας, του σχολικού ανταγωνισμού και της βαθμοθηρίας, τα παιδιά πολλές φορές εκμυστηρεύονται τα προβλήματα και τις σκέψεις τους με τους καθηγητές αυτούς, δημιουργώντας φιλίες και κοινωνικές επαφές, οι οποίες υποβοηθάνε την ευκολότερη μετάδοση της γνώσης και την δημιουργία ενός φιλικότερου κλίματος.¹³

2.4 Η διαδικασία της αλληλεπίδρασης των εκπαιδευτικών του κοινωνικού φροντιστηρίου με τους γονείς των μαθητών

Όπως προαναφέρθηκε, το σχολείο, και οι εκπαιδευτικοί σε αυτό, τα τελευταία χρόνια μέσω ερευνών, αποδείχθηκε πως αποτελούνται από χαρακτηριστικά βαθμοθηρίας, ανταγωνισμού και χρησιμοθηρίας. Η επικοινωνία των εκπαιδευτικών των σχολείων μέσω των γονέων, μόνο σε καταστάσεις όπως οι έλεγχοι για τους βαθμούς και τις σχολικές επιδόσεις ή την μηνιαία ενημέρωση, χειροτερεύει την κατάσταση.

Γενικότερα, ως εκπαίδευση δεν ορίζουμε μόνο τα σχολεία, τα οποία αποτελούνται, φυσικά, από τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι με την σειρά τους, μεταδίδουν τις διάφορες γνώσεις. Η εκπαίδευση ορίζεται ως η διαδικασία εκείνη, η οποία μπορεί να επιτελεστεί μέσω διαφόρων τρόπων και έχει ως κοινό παράγοντα την μετάδοση των γνώσεων.

Οι διάφοροι αυτοί τρόποι μπορεί να είναι ένα τραγούδι (π.χ. το τραγούδι των Beatles με τίτλο «Can't buy me love», το οποίο μεταδίδει την γνώση του ότι τα χρήματα δεν φέρνουν την ευτυχία)¹⁴, μια ταινία (π.χ. η ταινία «Trainspotting», η οποία μεταδίδει τις διάφορες γνώσεις σχετικά με την χρήση των ναρκωτικών και προωθεί την αποφυγή τους) ή ένα σχολικό εγχειρίδιο (π.χ. το βιβλίο των αρχαίων ελληνικών στην θεωρητική κατεύθυνση, το οποίο μεταδίδει τις διάφορες γνώσεις για το συγκεκριμένο θέμα).¹⁵

Το ίδιο γεγονός ισχύει και για το θεσμό των γονέων: οι γονείς αποτελούν μια κατηγορία «εκπαιδευτικού φορέα», καθώς στην πλειοψηφία μας, εμείς οι άνθρωποι μαθαίνουμε τα πρώτα μας βήματα, τις πρώτες μας λέξεις και τα σωστά «πρέπει και μη» στο οικογενειακό πλαίσιο. Για το γεγονός αυτό, τα κοινωνικά φροντιστήρια επιτρέπουν και προωθούν σε μεγάλο βαθμό την συμμετοχή των γονέων.

Τα κοινωνικά φροντιστήρια, το προαναφερθέν γεγονός, σχετικά με τον εκπαιδευτικό ρόλο των γονέων, το εκτιμούν σε ιδιαίτερα μεγάλο βαθμό, και για αυτό προωθούν την συμμετοχή τους στην όλη διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα,

α. δεν επικοινωνούν με τους γονείς μόνο μέσω της ενημέρωσής τους, αποκλειστικά για την επίδοση ή την προσπάθεια που έχουν διανύσει. Τους ενημερώνουν γενικότερα για την ψυχολογική ή κοινωνική τους κατάσταση, από την διάθεση που έχουν για το μάθημα, μέχρι και για τις αντιδράσεις τους σε οτιδήποτε συμβαίνει μέσα στη τάξη. Μέσω του τρόπου αυτού, το παιδί λαμβάνει μια πολυπρόσωπη εκπαίδευση.

β. οι διάφορες κοινωνικές δραστηριότητες (π.χ. το κόψιμο της βασιλόπιτας μετά τις γιορτές των Χριστουγέννων) με τα παιδιά και τους γονείς τους συμβάλλει στην περαιτέρω επικοινωνία μεταξύ τους.

2.5 Η βελτίωση της μάθησης μέσα στο κοινωνικό φροντιστήριο

Γενικότερος στόχος του κοινωνικού φροντιστηρίου είναι η παροχή πρόσθετης διδακτικής στήριξης με στόχο να καλυφθεί όλο το φάσμα της διδακτέας ύλης των μαθημάτων του σχολείου. Ο τρόπος λειτουργίας κάθε τέτοιου φροντιστηρίου ποικίλει ανάλογα με το πλήθος των μαθητών του, των εθελοντών καθηγητών, τον τόπο που βρίσκεται καθώς την Αρχή που το εποπτεύει. Θα αναφέρουμε ενδεικτικά τον τρόπο με τον οποίο επιτελεί την βελτίωση της μάθησης ένα κοινωνικό φροντιστήριο που υπάγεται στην Αρχιεπισκοπή της Αθήνας καθώς και ένα ψηφιακό κοινωνικό φροντιστήριο του Δήμου Στυλίδας.

Κοινωνικό Φροντιστήριο της Αρχιεπισκοπής Αθηνών

Κάθε μήνα προβλέπεται συνέλευση των καθηγητών στη Βιβλιοθήκη της Αρχιεπισκοπής, όπου οι δάσκαλοι συζητούν για την πρόοδο των παιδιών και εξετάζουν πώς μπορούν να τα ενισχύσουν. Παράλληλα, καθηγητής της Παιδαγωγικής έρχεται στο φροντιστήριο και συζητά με τους συναδέλφους του νέες μεθόδους διδασκαλίας.

Μέσα στις καλοκαιρινές διακοπές, ακόμα και με τα σχολεία κλειστά για τα Χριστούγεννα και το Πάσχα, τα τμήματα του Φροντιστηρίου λειτουργούν κανονικά, διεξάγοντας διαγωνίσματα με το σύνολο των καθηγητών και των μαθητών. Τα

μαθήματα που προσφέρονται καλύπτουν το σύνολο των αναγκών των μαθητών, όχι μόνο για τα φιλολογικά, την Ιστορία και τα Μαθηματικά, αλλά και για τη Φυσική, τη Βιολογία και τα ειδικά μαθήματα.

«Σε κάποιες ειδικότητες με ιδιαιτερότητες συνεργαζόμαστε και με σχολές του Πανεπιστημίου. Φυσικοί, χημικοί, βιολόγοι, εκπαιδευτικοί απ' όλα τα γνωστικά αντικείμενα θέλουν να βοηθήσουν και να συνεισφέρουν στο έργο της Αρχιεπισκοπής. Κάθε δάσκαλος έχει 4 ώρες την εβδομάδα και πολλοί είναι αυτοί που ζητούν περισσότερες», αναφέρει ο κ. Ανδρεάδης, που πέρυσι ενέταξε στο πρόγραμμα διδασκαλίας και το μάθημα της Πληροφορικής: «Στόχος μου είναι, φεύγοντας από εδώ, τα παιδιά να έχουν όσο το δυνατόν περισσότερα εφόδια, γι' αυτό και προσπαθούμε να έρθουμε σε συνεννόηση με εταιρείες πιστοποίησης προγραμμάτων, προκειμένου να βγουν ενισχυμένα στην αγορά εργασίας»

Όπως περιγράφει ο διευθυντής του φροντιστηρίου, πολλοί από τους μαθητές αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες. «Έχουμε νέους που εργάζονται, ενώ υπάρχουν μικρά παιδιά που έρχονται με τα πόδια, γιατί δεν έχουν ούτε για το εισιτήριό τους! Για τον λόγο αυτό, ήρθαμε σε συνεννόηση με την εταιρεία ΜΕΤΡΟ, που εξυπηρετεί τα παιδιά από μακρινές συνοικίες της Αττικής. Εμείς, από την πλευρά μας, συνεργαζόμαστε και με τις κοινωνικές υπηρεσίες της Αρχιεπισκοπής και με

διακριτικό τρόπο στέλνουμε πακέτα με είδη πρώτης ανάγκης στις πιο αδύναμες από τις οικογένειες των μαθητών».

Παρά την υλική συμπαράσταση της Εκκλησίας, ο κ. Ανδρεάδης επισημαίνει με έμφαση: «Θέλουμε τις μεγάλες εταιρείες, που έχουν σχολικά είδη και κινούνται στον χώρο του βιβλίου, να μας συμπαρασταθούν. Πολλοί από τους μαθητές μας δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα ακόμα και για βασικά είδη της γραφικής ύλης, όπως ένα απλό τετράδιο».

Τα αποτελέσματα μιλούν από μόνα τους και είναι αληθινά εντυπωσιακά. Πέρυσι, από τους 58 συμμετέχοντες στις πανελλήνιες εξετάσεις, 42 πέτυχαν στα ανώτερα κι ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας. «Πιάσαμε Νομική, Πολυτεχνείο και Αρχιτεκτονική», λέει με καμάρι για τα παιδιά του ο κ. Ανδρεάδης και προσθέτει με χαμόγελο: «Φέτος δεν μας σταματά τίποτα... Θα χτυπήσουμε Ιατρική!».

Διαδικτυακό Κοινωνικό Φροντιστήριο

Ο εναλλακτικός και συνάμα επαναστατικός τρόπος εκπαίδευσης, με την χρήση ψηφιακών διαδικτυακών τεχνολογιών, που δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης στο εκπαιδευτικό υλικό 24 ώρες την ημέρα, 7 μέρες την εβδομάδα για τα παιδιά των οικονομικά αδύναμων οικογενειών δημιουργεί με αυτό τον τρόπο το «Διαδικτυακό Κοινωνικό Φροντιστήριο»

Το Φροντιστηριακό e-μάθημα γίνεται με διδασκαλία σε βίντεο για τη θεωρία, μεθοδολογία και όλες τις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου:

- Δημοτικό: το πρώτο Δωρεάν e-δημοτικό, Οικουμενικό Σχολείο ΑΘΗΝΑ με 10.000 μαθήματα με διδασκαλία σε βίντεο και Εκπαιδευτικό Υλικό.

- Γυμνάσιο: Με 12.500 μαθήματα με διδασκαλία σε βίντεο και Εκπαιδευτικό Υλικό.
- Λύκειο: Με 12.000 μαθήματα με διδασκαλία σε βίντεο και Εκπαιδευτικό Υλικό.
- ΕΑΠ-ΕΜΠ-ΑΕΙ-ΤΕΙ: Διδασκαλία σε βίντεο-θέματα εξετάσεων με λύσεις –

υποστήριξη σε εργασίες

Επιπλέον, θα βρίσκεται σε 24ωρη βάση, άμεση επικοινωνία μέσω chat για επίλυση αποριών, η δυνατότητα online αξιολόγησης και υπόδειξης των δυνατοτήτων και αδυναμιών του μαθητή, η καθοδήγηση και υποστήριξη του μαθητή καθ' όλη τη

διάρκεια της σχολικής χρονιάς, ενώ υπάρχει μια συνεχής εξέλιξη του εκπαιδευτικού υλικού ώστε να καλύπτει τις μαθητικές ανάγκες.

Τέλος, σημαντικό είναι να αναφερθεί και ο παρακάτω πίνακας, ο οποίος απεικονίζει τους δήμους, στους οποίους σήμερα λειτουργούν κοινωνικά φροντιστήρια. Επίσης πολλές μη κυβερνητικές Οργανώσεις, μη κερδοσκοπικά Ιδρύματα, σωματεία αλλά και Μητροπόλεις στηρίζουν με κοινωνικά φροντιστήρια τα μέλη τους.

- **Αττικής**
  - Κεντρικού Τομέα Αθηνών
    - + Δήμος Αθηναίων [9186]
    - + Δήμος Δάφνης-Υμηττού [9189]
    - + Δήμος Βύρωνος [9187]
    - + Δήμος Ζωγράφου [9190]
    - + Δήμος Καισαριανής [9192]
    - + Δήμος Γαλατσίου [9188]
    - + Δήμος Ηλιουπόλεως [9191]
  - + Ανατολικής Αττικής
  - + Πειραιώς
  - + Βορείου Τομέα Αθηνών
  - + Δυτικής Αττικής
  - + Δυτικού Τομέα Αθηνών
  - + Νοτίου Τομέα Αθηνών
- **Κεντρικής Μακεδονίας**
  - + Θεσσαλονίκης
  - + Πιερίας
  - + Ημαθίας
- **Δυτικής Ελλάδας**
  - + Ηλείας
  - + Αιτωλοακαρνανίας
  - + Αχαΐας
- **Θεσσαλίας**
  - + Μαγνησίας
- **Κρήτης**
  - + Ηρακλείου
  - + Χανίων
- **Πελοποννήσου**
  - + Λακωνίας
  - + Κορινθίας
- **Στερεάς Ελλάδας**
  - + Ευρυτανίας
  - + Βοιωτίας
  - + Ευβοίας
- **Ηπείρου**
  - + Θεσπρωτίας
  - + Πρέβεζας
  - + Άρτας
- **Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης**
  - + Ροδόπης
  - + Ξάνθης
- **Νοτίου Αιγαίου**
  - + Ρόδου

2.6 Οι παροχές που δίδονται στους εθελοντές εκπαιδευτές

Η δύσκολη οικονομική και κατ' επέκταση η κοινωνική κρίση που βιώνει η χώρα μας, το τελευταίο διάστημα, δημιουργεί σε όλους μας αισθήματα αλληλεγγύης και προσφοράς. Με τα αισθήματα αυτά συνδέεται ο εθελοντισμός.

Ο εθελοντισμός εκφράζεται με πολλούς τρόπους, ο καθένας από αυτούς με τη δική του φυσιογνωμία και μέθοδο δράσης. Κοινό χαρακτηριστικό όλων είναι η συνδρομή τους στην προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Στη σύγχρονη εποχή ο εθελοντισμός έχει καθιερωθεί ως ο θεσμός εκείνος, που συμβάλει στην αντιμετώπιση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων και καλείται να αναπληρώσει τα κενά που δημιουργεί η αδυναμία του κράτους πρόνοιας και οι μηχανισμοί της αγοράς. Ο εθελοντισμός δεν είναι απλά ένας όρος, είναι στάση ζωής και δρα εποικοδομητικά στο κοινωνικό στερέωμα καθώς αφορά όλους ανεξάρτητα από κοινωνικές και οικονομικές διακρίσεις, προάγει την ενεργή συμμετοχή των πολιτών στην προάσπιση των θεμελιωδών τους δικαιωμάτων και ενδυναμώνει την κοινωνική αλληλεγγύη και συνοχή.

Η παρεχόμενη εκπαιδευτική αρωγή παρέχεται αποκλειστικά και αφιλοκερδώς από εθελοντές εκπαιδευτικούς, που επιθυμούν να στηρίξουν τη λειτουργία του Κοινωνικού Φροντιστηρίου. Η εθελοντική εργασία των εκπαιδευτικών προσφέρεται για ορισμένο χρονικό διάστημα, χωρίς οικονομικό αντάλλαγμα. Η δράση των εκπαιδευτικών θα συντονίζεται από 2 ή περισσότερους εκπαιδευτικούς-συντονιστές, με πρόσθετα οργανωτικά καθήκοντα.

Προς την κατεύθυνση αυτή απευθύνεται πρόσκληση σε όλους τους εκπαιδευτικούς, εν ενεργεία ή συνταξιούχους, άνεργους ή φοιτητές να βοηθήσουν τα παιδιά που θέλουν να διεκδικήσουν ισότιμα το δικαίωμα στη γνώση. Ζητείται λοιπόν η συμβολή τους για να στηριχτούν οι μαθητές οι οποίοι, σε μία πολύ δύσκολη οικονομική συγκυρία, κυνηγούν το όνειρο για την πρόσβασή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς, χορηγείται σε κάθε εθελοντή – εκπαιδευτή βεβαίωση παροχής εθελοντικού διδακτικού έργου, υπογεγραμμένη από κοινού α) από τον αρμόδιο Αντιδήμαρχο του δήμου και β) από εκπρόσωπο του Κέντρου Διά Βίου Μάθησης του δήμου Αθηναίων ΑΕ ΟΤΑ. Στη συγκεκριμένη βεβαίωση θα αναφέρεται επακριβώς το εθελοντικό έργο που επιτέλεσε ο εθελοντής - εκπαιδευτής, ο χρόνος διάρκειάς του καθώς και οι διδακτικές ώρες εθελοντικής απασχόλησής του.

Με αυτόν τον τρόπο η εργασία σε ένα κοινωνικό φροντιστήριο για πολλούς νέους καθηγητές, χτυπημένους από την ανεργία, που θέλουν να αποκτήσουν διδακτική εμπειρία, έστω και χωρίς αμοιβή προσφέρει σε αυτούς διδακτική εμπειρία και προϋπηρεσία. Τέλος βλέπουμε τους εκπαιδευτικούς να δίνουν μάχη μαζί με τα παιδιά για το μέλλον τους. Και η πιο μεγάλη αμοιβή τους είναι αυτή της επιτυχίας των μαθητών τους. Αυτό μονάχα είναι το μεγαλύτερο κέρδος τους!

2.7 Οι δραστηριότητες των μαθητών στο κοινωνικό φροντιστήριο

Μια σημαντική διαφορά του κοινωνικού φροντιστηρίου σε σχέση με τα ιδιωτικά είναι ότι πραγματοποιεί σεμινάρια επαγγελματικού προσανατολισμού από την Α' Λυκείου μέχρι και την τελευταία τάξη. Κάθε μήνα οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν απαραίτητες πληροφορίες για τα πανεπιστημιακά και τεχνολογικά ιδρύματα που τους ενδιαφέρουν, ώστε να οδηγηθούν στην καλύτερη δυνατή επιλογή επαγγέλματος.

Το Φροντιστήριο μεριμνά, όμως, και για την ψυχαγωγία των μαθητών του έξω από αυτό. Καθηγήτρια που διδάσκει σε μαθητές της Α' Λυκείου ξεκινά θεατρικό εργαστήριο στο πνευματικό κέντρο του Ρουφ, ενώ για τα παιδιά των μεγαλύτερων τάξεων προβλέπεται διήμερο χειμερινής διαβίωσης σε κατασκηνώσεις και εκδρομές.

Τα ίδια τα παιδιά μιλούν στην «Κ» με ενθουσιασμό γι' αυτό που περιγράφουν ως «σπίτι» τους. «Έμαθα για το Φροντιστήριο και, για να είμαι ειλικρινής, ήρθα με χαμηλές προσδοκίες. Βρήκα, όμως, ένα περιβάλλον με τρομερή οργάνωση», μας λέει ο Αλέξανδρος, που βάζει τον πήχη ψηλά και φιλοδοξεί να πετύχει στη Σχολή Ευελπίδων.

Τα Σάββατο 10 Μαΐου πραγματοποιήθηκε η πρώτη ημερήσια εκδρομή των μαθητών της Β' και Γ' Λυκείου του Κοινωνικού Φροντιστηρίου Βιβλιοθήκης της Ι.Α.Α. στις Κατασκηνώσεις της Ι.Α.Α. στον Αυλώνα Αττικής.

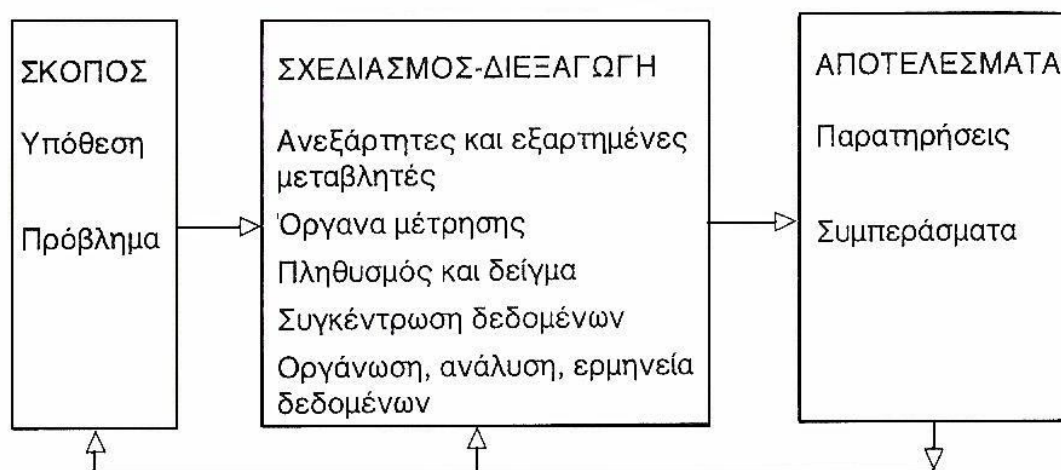
ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μεθοδολογική διαδικασία έρευνας είναι το στάδιο εκείνο το οποίο πραγματεύεται τον καθορισμό σχεδίων έρευνας, τις στρατηγικές μετρήσεων, την συλλογή δεδομένων και τέλος την ανάλυση αυτών (Μακράκης, 2005).

Κατά τον Θεοφιλίδη (1995), η επιστημονική έρευνα ασχολείται με την συλλογή, ανάλυση και ερμηνεία νέων στοιχείων και στηρίζεται σε συστηματική και μεθοδική εργασία.

Τα βασικά γνωρίσματα της επιστημονικής έρευνας δίνονται στο σχήμα 1:

Πηγή: Θεοφιλίδης (1995).

Σε γενικό επίπεδο, υπάρχουν 3 μέθοδοι συλλογής επιστημονικών στοιχείων:

α) Η παρατήρηση, β) Τα γραπτά τεκμήρια, γ) το ερωτηματολόγιο

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στη διερεύνηση των αντιλήψεων, στάσεων και απόψεων των εκπαιδευτικών σε ό,τι αφορά το Κοινωνικό φροντιστήριο και το εκπαιδευτικό του έργο και η διεξαγωγή της ακολουθεί την ποιοτική προσέγγιση.

Η ποιοτική προσέγγιση επικεντρώνεται κυρίως στην κατανόηση του ερευνητή ως προς το αντικείμενο που εξετάζει. Για το λόγο αυτό είναι σημαντικό για τον ερευνητή να μπορεί να έχει καλή και επαρκή γνώση του αντικειμένου που εξετάζει, ώστε να συλλέξει όλες τις δυνατές πληροφορίες –ανοικτές ερωτήσεις, υπαινιγμοί, ισχυρισμοί, και οποιοδήποτε άλλο είδος ανεπίσημων στοιχείων (Παπαγεωργίου, 1998).

Η ερευνητική διαδικασία, της συγκεκριμένης μελέτης, ακολούθησε την εξής πορεία:

- Διατύπωση του προβλήματος
- Καθορισμός και εξειδίκευση των στόχων της έρευνας
- Αρχική διαμόρφωση και σύνταξη των ερωτήσεων της συνέντευξης με βάση ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις και προηγούμενες έρευνες από τη διεθνή βιβλιογραφία
- Τελικό σχέδιο των ερωτήσεων της συνέντευξης των ερωτώμενων
- Διεξαγωγή συνέντευξης σε 9 συμμετέχοντες
- Συλλογή και επεξεργασία των απαντήσεων
- Ανάλυση των απαντήσεων και των απόψεων των ερωτώμενων
- Σχολιασμός των ευρημάτων και συζήτηση
- Συμπεράσματα και διατύπωση προτάσεων.

Ερευνητικό εργαλείο

Το μέσο συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα είναι η συνέντευξη.

Η συνέντευξη είναι μέθοδος παρόμοια με το ερωτηματολόγιο με τη διαφορά ότι στη συνέντευξη οι απαντήσεις δίνονται προφορικά. Ως προς τους σκοπούς της, η συνέντευξη μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι:

- Το κυρίως εργαλείο συλλογής δεδομένων μιας έρευνας.

- Το μέσο που βοηθά ώστε να εντοπιστούν κάποιες μεταβλητές οι οποίες θεωρούνται απαραίτητες στη διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας.
- Το συμπλήρωμα άλλων ερευνών, που έχουν καταλήξει σε συμπεράσματα τα οποία χρειάζονται περισσότερη μελέτη.

Σύμφωνα με την Κυριαζή (1999), η συνέντευξη οδηγεί σε αξιόπιστα αποτελέσματα, όταν ο συνεντευκτής είναι σε θέση να διευκρινίζει τις ερωτήσεις στους ερωτώμενους και παράλληλα να ζητάει εξηγήσεις από αυτούς όταν οι απαντήσεις τους δεν είναι κατανοητές.

Βασικό πλεονέκτημα της συνέντευξης είναι ότι αποτελεί πηγή πλούσιων πληροφοριών. Χάρη στο γεγονός ότι οι περισσότερες ερωτήσεις είναι ανοικτής μορφής, σε συνεντεύξεις μπορούν να παρθούν πολύ πλούσιες πληροφορίες, περισσότερες από ότι είχε υπολογίσει αρχικά ο ερευνητής. Επιπλέον, η ευελιξία της συνέντευξης επιτρέπει στο συνεντευκτή να τροποποιήσει την ερώτηση, εάν το απαιτήσει η περίπτωση ή να θέσει και μια δεύτερη, πιο διευκρινιστική ερώτηση.

Το βασικότερο μειονέκτημα της συνέντευξης είναι ότι απαιτεί συνήθως αρκετό χρόνο, γεγονός δύσκολο τόσο για τον συνεντευκτή, όσο και για τον ερωτώμενο. Αποτέλεσμα είναι ο κίνδυνος να μην είναι επαρκές το δείγμα λόγω της προσπάθειας του ερευνητή για εξοικονόμηση χρόνου.

Δομή συνέντευξης

Υπάρχουν τρία είδη συνεντεύξεων: η δομημένη, η ημιδομημένη και η ελεύθερη. Στη δομημένη ή τυποποιημένη συνέντευξη (structured interview) ζητείται από τον ερωτώμενο να απαντήσει στερεότυπα («ναι», «όχι», «δεν γνωρίζω», «δεν έχω γνώμη») ή να επιλέξει μία από τις επιλογές απαντήσεων που του δίνονται επιδιώκοντας την ομοιόμορφη συλλογή δομημένων πληροφοριών, κάτι που διευκολύνει την μετέπειτα ανάλυση τους από τον ερευνητή. Η συνέντευξη δομημένης μορφής θα μπορούσε να θεωρηθεί ένα είδος προφορικού ερωτηματολογίου.

Η ημιδομημένη συνέντευξη (semi-structured interview) περιλαμβάνει προκαθορισμένες ερωτήσεις κλειστού τύπου, αλλά ταυτόχρονα περιλαμβάνει και ορισμένες ερωτήσεις ανοικτού τύπου, που υποβάλλονται από τον συνεντευκτή για πληρέστερη κατανόηση της απάντησης που δόθηκε με την κλειστή ερώτηση.

Στην ελεύθερη συνέντευξη (unstructured interview) τα θέματα έχουν μεν προσδιοριστεί, αλλά η συνέντευξη αφήνεται να εξελιχθεί ελεύθερα- πάντοτε, φυσικά, εντός του πλαισίου που υποβάλλει το θέμα της έρευνας και με σκοπό την συλλογή των συγκεκριμένων πληροφοριών που ζητά ο ερευνητής. Πρωταρχικός σκοπός της ελεύθερης συνέντευξης είναι να γίνει εμβάθυνση στα λεγόμενα αυτού που δίνει την συνέντευξη. Ένα μειονέκτημα αυτής της μεθόδου είναι ότι η σύγκριση των απαντήσεων-ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου οι συνεντεύξεις παρθούν από διαφορετικά άτομα- δεν είναι εύκολη υπόθεση, αφού η συνέντευξη ενός ατόμου μπορεί να πάρει πολύ διαφορετική τροπή από τις συνεντεύξεις άλλων ατόμων.

Στη συγκεκριμένη έρευνα επιλέχθηκε η ημιδομημένη συνέντευξη, η οποία χωρίστηκε σε έξι διαφορετικούς άξονες και αποτελείτο από 27 ερωτήσεις κυρίως ανοικτού τύπου.

Πιο συγκεκριμένα, οι άξονες διαμορφώθηκαν ως εξής:

1. Ερωτήσεις για την παροχή υπηρεσιών του Κοινωνικού Φροντιστηρίου.
2. Ερωτήσεις για τα χαρακτηριστικά των μαθητών του Κοινωνικού Φροντιστηρίου
3. Ερωτήσεις για τη λειτουργία του Κοινωνικού Φροντιστηρίου
4. Ερωτήσεις για τους παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία και το χαρακτήρα ενός φροντιστηρίου
5. Ερωτήσεις διερεύνησης των απόψεων των εκπαιδευτικών - γονιών για το κοινωνικό φροντιστήριο
6. Ερωτήσεις για τη συμβολή του κοινωνικού φροντιστηρίου στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Η συνέντευξη ήταν διάρκειας 40' λεπτών κατά μέσο όρο και οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν εξαρχής για τους στόχους της έρευνας και την χρήση των δεδομένων, ενώ τονίστηκε η προαιρετική συμμετοχή τους, η διατήρηση της ανωνυμίας τους και η πληροφόρηση ότι τα στοιχεία δεν θα χρησιμοποιηθούν πουθενά αλλού χωρίς την άδεια τους.

Δειγματοληψία

Το δείγμα της συγκεκριμένης έρευνας αποτέλεσαν 11 εκπαιδευτικοί.

Παρά τον αριθμητικό περιορισμό του δείγματος θεωρούμε ότι η ανάλυση των δεδομένων μας οδηγεί σε ασφαλή και αξιόλογα συμπεράσματα για το συγκεκριμένο δείγμα.

Ερευνητικά ερωτήματα

- Ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών για τις παρεχόμενες υπηρεσίες του Κοινωνικού Φροντιστηρίου;
- Σε ποιο βαθμό καλύπτει το κοινωνικό φροντιστήριο τις ανάγκες των μαθητών;
- Ποιες διαφορές εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί του Κοινωνικού Φροντιστηρίου σε σχέση με τα ιδιωτικά φροντιστήρια;
- Ποιοι είναι οι βασικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία των φροντιστηρίων;
- Ποια είναι η συμβολή του κοινωνικού φροντιστηρίου στο υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα;

2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Στην παρούσα έρευνα ερωτήθηκαν έντεκα εκπαιδευτικοί από το Κ.Φ. και απάντησαν σε είκοσι έξι ερωτήσεις. Οι απαντήσεις συλλέχθηκαν και οργανώθηκαν έτσι ώστε να γίνει ανάλυση των αποτελεσμάτων. Πρώτα θα διερευνηθεί το προφίλ του κάθε ερωτώμενου ξεχωριστά και έπειτα το σύνολο των απαντήσεων. Αυτό θα επιτευχθεί μέσα κάποιων συσχετίσεων και προσδιορισμών τυχόν ομοιοτήτων ή διαφορών στις απαντήσεις.

1^{ος} ερωτώμενος

Αρχικά σύμφωνα με τις απαντήσεις της πρώτης ερωτώμενης, βασικός λόγος που συμμετείχε στο Κ.Φ. ήταν η απόκτηση εμπειρίας και η απασχόληση της με κάποιο αντικείμενο καθώς δεν εργάζεται. Πιστεύει πως το Κ.Φ. πληροί τις προϋποθέσεις να ανταποκριθεί σε κάθε είδος μαθητή ως προς τις ανάγκες του. Θα ήταν μια σωστό για εκείνη να λειτουργούσε το Κ.Φ. για όλους όσους ήθελαν, αλλά πιθανόν να υπήρχε αντίδραση από τα εμπορικά φροντιστήρια:

Θα ήταν μια σωστή κοινωνική δράση. Θα υπήρχε όμως αντίδραση από τα εμπορικά φροντιστήρια και αυτό είναι λογικό καθώς αποτελεί τη βασική δουλεία πολλών εκπαιδευτικών (Συνέντευξη 1).

Ωστόσο αντιμετωπίζει κάποια προβλήματα με τους μαθητές. Αυτό προέρχεται σύμφωνα με εκείνη από τους γονείς, καθώς υπάρχει αδιαφορία από μέρους τους. Ανάλογα με τον αριθμό των καθηγητών σε κάθε ειδικότητα και την δυνατότητα του καθένα μοιράζονται οι μαθητές έτσι ώστε να είναι ισορροπημένος ο αριθμός τους.

Έχει παρατηρήσει μεγάλη αύξηση στην μη συνέχιση των μαθημάτων στα μέσα της χρονιάς, κυρίως λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος. *Φέτος που εγώ βρίσκομαι εδώ έχω παρατηρήσει μεγάλη μείωση. Να φανταστείς από τους 16 μαθητές που είχα στην αρχή της χρονιάς στο τμήμα μου, τώρα έχω 8(Συνέντευξη 1)..*

Ο σωστός καθηγητής, σύμφωνα με την ίδια, πρέπει να κάνει πετυχημένη παρουσίαση της ύλης για ένα πιο εύκολο μάθημα, αλλά και να έχει ορθή συμπεριφορά μέσα στην τάξη.

2^{ος} ερωτώμενος

Όπως υποστηρίζει ο 2^{ος} ερωτώμενος, δεν υπάρχει η δυνατότητα να καταλάβεις το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, καθώς δεν έχουν σχεδόν καμία επαφή με τους εκπαιδευτικούς. Παρ' όλα αυτά, ο ίδιος έκανε κάποια διαγωνίσματα προσομοίωσης στα οποία φάνηκε το επίπεδο των προηγούμενων γνώσεων. Αν γίνουν για όλους τα Κ.Φ. είναι επόμενο να χαθεί η έννοια του «κοινωνικού» που είναι η φύση τους.

Επίσης, οι γονείς δεν πάνε για ενημέρωση και αυτή είναι η διαφορά των Κ.Φ. με τα εμπορικά φροντιστήρια. Τα μαθήματα γίνονται σε ολιγομελή τμήματα καθώς αλλιώς θα χαθεί ο φροντιστηριακός χαρακτήρας. Το γεγονός ότι αυξάνεται η προέλευση στα Κ.Φ. οφείλεται, σύμφωνα με τον ίδιο στο γεγονός ότι έχουν γίνει πιο γνωστά. Κάποια παιδιά δεν ολοκληρώνουν ολόκληρη τη χρονιά διδασκαλίας, αυτό ίσως οφείλεται, σύμφωνα με τον ερωτώμενο, στο ότι θεωρούν πως δεν υπάρχει αυστηρότητα, γι' αυτό όταν πιέζονται σταματούν.

Επιπλέον, σύμφωνα με τις απαντήσεις, ο καθηγητής πρέπει να έχει το ρόλο και του ψυχολόγου, πρέπει δηλαδή να είναι προσεγγίσιμος από τον μαθητή και όχι να αντιμετωπίζεται με φόβο όπως παλιότερα:

Ο καθηγητής πρέπει να είναι ψυχολόγος. Αυτή η ιδιότητα θεωρώ ότι έχει χαθεί. Δεν ενδιαφέρει πολλές τον καθηγητή το τι έχει, τι απασχολεί τον μαθητή. Σε μια οικογένεια σήμερα δυστυχώς υπάρχουν πολλά προβλήματα. Όλα αυτά επηρεάζουν τον μαθητή. Ο καθηγητής πρέπει να είναι φιλικός, προσεγγίσιμος από τον μαθητή. Δεν πρέπει να επικρατεί ο φόβος. Το μοντέλο αυτό υπήρχε και δεν οδήγησε πουθενά (Συνέντευξη 2).

Τέλος, αναφέρει πως ο νέος εκπαιδευτικός θα συμβουλέψει το παιδί διαφορετικά και το ίδιο το παιδί θα θελήσει να μιλήσει σε έναν πιο νέο, πιο εύκολα, ενώ παράλληλα τονίζει ότι η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού και οι επιτυχίες των μαθητών καθορίζουν την ανάπτυξη του Κ.Φ:

Το πρώτο είναι οι επιτυχίες και αυτό γιατί είναι το πρώτο πράγμα που κοιτάει ένας γονέας. Και το δεύτερο εξίσου σημαντικό είναι το ανθρώπινο δυναμικό (Συνέντευξη 2).

3^{ος} ερωτώμενος

Ο 3^{ος} ερωτώμενος σημειώνει ως αρνητικό το γεγονός ότι υπάρχει αδιαφορία από κάποιους γονείς και κατ' επέκταση και από τα ίδια τα παιδιά. Σύμφωνα με τον ίδιο, αυτό συμβαίνει διότι είναι εθελοντική η προσπάθεια και δεν υπάρχει πληρωμή από μέρος των γονέων. Θεωρεί ακόμη πως τα κοινωνικά κριτήρια δεν ισχύουν απόλυτα. Τυπικά κάποιοι άνθρωποι βρίσκονται εντός των προϋποθέσεων να γίνουν δεχτοί. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι βρίσκονται και στην πραγματικότητα. Δεν είναι δυνατό να κριθεί με απόλυτη ακρίβεια όταν υπάρχει και «μαύρη» εργασία που δεν λαμβάνεται υπόψη.

Δεν θεωρεί επίσης, σωστό να γίνει κοινό για όλους τους μαθητές, γιατί θα χρειάζονταν περισσότεροι εκπαιδευτικοί οι οποίοι θα έπρεπε να παίρνουν κάποια χρήματα. Για να γίνει αυτό βέβαια θα πρέπει ένα κομμάτι της δράσης να καλύπτεται από ιδιωτική πρωτοβουλία και να μην είναι εξ' ολοκλήρου δημόσια και εθελοντική δράση.

Σε γενικές γραμμές, θεωρεί ότι η διαφορά με τα εμπορικά φροντιστήρια είναι ότι οι εκπαιδευτικοί εδώ δεν έχουν την ίδια ευθύνη με τους καθηγητές στα άλλα φροντιστήρια. Στο παρελθόν έγιναν κάποιες οργανωμένες προσπάθειες από το κοινωνικό φροντιστήριο για το θέμα ενημέρωσης, όμως οι γονείς δεν ανταποκρίθηκαν. Επιπλέον, για βελτιωθεί η λειτουργία του Κ.Φ. πρέπει υπάρχουν κανονισμοί λειτουργίας, ενώ απαραίτητα είναι:

- α) μια λογική αυστηρότητα
- β) η ύπαρξη καλών καθηγητών
- γ) η παροχή κατάλληλου υλικού για καλύτερη απορρόφηση από τους μαθητές.

Είναι σημαντικό ν' αναφερθεί πως ο τρίτος ερωτώμενος πρόσθεσε στο τέλος της συνέντευξης πως για εκείνον θα είναι ιδανικό οι μαθητές να διαχωρίζονται σε επίπεδα:

Θέλω να σου μιλήσω για κάτι ακόμα. Έχεις ακουστά το πείραμα της Φιλανδίας; Εκεί λοιπόν οι μαθητές διαχωρίζονται σε επίπεδα. Το θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό αυτό. Ενώ και εδώ θα μπορούσε να γίνεται αυτό στην πράξη δεν το κάνουμε. Κάποιον θα κοροϊδέψεις όταν έχεις μαθητές διαφορετικών επιπέδων μέσα στο ίδιο τμήμα. Δεν γίνεται όλοι να πηγαίνουν με τους ίδιους ρυθμούς. Ο καθένας έχει τον δικό του. Δεν γίνεται η δουλειά που πρέπει όταν είναι όλοι μαζί. Εγώ του χρόνου αν είναι είμαι στο κοινωνικό φροντιστήριο θα ζητήσω να φτιάξω τα τμήματα μου με μαθητές ίδιου περιόδου επιπέδου (Συνέντευξη 3).

4^{ος} ερωτώμενος

Αρχικά, ο τέταρτος ερωτώμενος θεωρεί σημαντικό πως ο δήμος μπορεί να προσφέρει μια συστατική επιστολή έτσι ώστε να έχεις μια προϋπηρεσία. Δεν θα ήταν σωστό για τους επαγγελματίες εκπαιδευτικούς που πληρώνονται το να γίνει θεσμός το Κ.Φ. για αυτό το λόγο υπάρχουν και τα οικονομικά κριτήρια εκτός από τα κοινωνικά κριτήρια. Προτείνει ακόμη να υπάρξει κάποια μέθοδος που τα παιδιά των οικογενειών να πληρώνουν ένα χρηματικό ποσό έτσι ώστε να μπορούν να παρακολουθούν τα μαθήματα, μόνο βέβαια όσοι έχουν την δυνατότητα με την έννοια ότι αυτό θα βοηθούσε το Κ.Φ.

Ακόμη, αναφέρει ότι υπάρχει αυξομείωση μαθητών μέσα στο χρόνο. Το πρόβλημα είναι ότι στην πορεία πολλοί σταματάνε και μπορεί να ξαναέρθουν μετά από αρκετό καιρό, η οργάνωση γίνεται δυσκολότερη.

Όχι να προσπαθήσει να πάρει το ρόλο του γονέα, δεν είναι η δουλειά του να ελέγχει τα παιδιά ούτε να προσπαθεί να τα πειθαρχήσει σε θέματα που δεν αφορούν στην τάξη. Ο δάσκαλος πρέπει να προσπαθήσει να μεταδίδει στα παιδιά τις γνώσεις του και να τους βοηθήσει στο να γίνουν καλοί πολίτες, αλλά όχι να πάρει το λόγο του γονέα. Ως προς την σημασία της εμπειρίας του εκπαιδευτικού, ο ερωτώμενος αναφέρει:

Παίζει ρόλο. Αρκετό ρόλο. Όσον αφορά τον τρόπο που θα διδάξει, το τι θα διδάξει, το πόσα χρόνια έχει διδάξει πιο πριν ώστε να έχει δοκιμάσει πράγματα. Αυτό όμως δεν πάει να πει ότι ένας εντελώς άπειρος είναι άσχετος αφού έχει κάποιες σχετικές γνώσεις. Από εκεί και μετά μπορεί να το δουλέψει και ο ίδιος. Το θέμα είναι,

πέντε πράγματα που ξέρει να μπορεί να τα προσφέρει στα παιδιά... απ' ότι να ξέρει δέκα και να μην μπορεί να τα μεταδώσει (Συνέντευξη 4).

Τελειώνοντας, δηλώνει ότι θέλει να αλλάξει γενικότερα το εκπαιδευτικό σύστημα ακόμη και αν δεν συμβεί αυτό από το κοινωνικό φροντιστήριο.

5^{ος} ερωτώμενος

Όσον αφορά την ερώτηση για το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, είναι πολύ λίγα τα παιδιά που προέρχονται από μορφωμένες οικογένειες. Κρίνοντας δηλαδή από τις συμπεριφορές των παιδιών οι περισσότεροι γονείς είναι στο επίπεδο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Οι πιο πολλοί από τους καθηγητές κατέχουν περισσότερα από ένα πτυχία και καλύπτουν τις ανάγκες του Κ.Φ., το οποίο και θεωρεί πως είναι πολύ καλύτερο από πολλά ιδιωτικά. Από την στιγμή που όλα δημιουργήθηκαν στη βάση του εθελοντισμού οι εκπαιδευτικοί ενδιαφέρονται για τον μαθητή ως μαθητή. Για να γίνει το Κ.Φ. κοινό για όλους χρειάζεται ένα πλήθος από ειδικότητες για να μπορεί να ανταπεξέλθει στον πλήθος των παιδιών. Ο ερωτώμενος προτείνει λοιπόν σε όποιον μπορεί, να συνεισφέρει.

Αναφορικά με το επίπεδο μόρφωσης των γονιών των μαθητών, ο ερωτώμενος απαντάει ότι: *η πλειοψηφία είναι ανειδίκευτοι. Απ' ότι έχω καταλάβει το μορφωτικό επίπεδο δεν είναι ιδιαίτερα υψηλό, είναι πολύ λίγα τα παιδιά που προέρχονται από μορφωμένες οικογένειες. Αν κρίνω από τις συμπεριφορές των παιδιών οι περισσότεροι γονείς είναι στο επίπεδο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Επαγγελματικά οι περισσότεροι γονείς είναι άνεργοι (Συνέντευξη 5).*

Όσον αφορά το μοίρασμα των μαθητών ο διαχωρισμός γίνεται τόσο με βάση τον αριθμό τους, όσο και με άλλα κριτήρια, όπως αυτό του αριθμού των καθηγητών. Στην συνέχεια ο ερωτώμενος περιγράφει τους λόγους για τους οποίους τα παιδιά δεν πηγαίνουν στο μάθημα σε όλη τη σχολική περίοδο αναφέροντας ότι υπάρχουν ζητήματα μετακίνησης ή ότι κάποια από τα παιδιά πρέπει να εργάζονται.

Το ζήτημα της διδακτικής προσέγγισης είναι το μεγαλύτερο ζήτημα, κατά τον ίδιο και ειδικότερα αναφορικά με τις σχολές θετικών επιστημών, καθώς σε αυτές τις

σχολές απουσιάζει η διδακτική. Η εμπειρία ενός καθηγητή, τέλος, παίζει σημαντικό ρόλο, καθώς η προσωπικότητα του εκπαιδευτικού και η εμπειρία του είναι αυτά που μπορούν να τον βοηθήσουν να έχει την καλύτερη προσέγγιση.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις του ερωτώμενου, προκύπτει ότι δεν είναι μόνο οι επιτυχίες που έχουν σημασία, αλλά και ότι η ψυχολογική υποστήριξη στους μαθητές είναι απαραίτητη. Επιπλέον, θα ήταν απαραίτητη σύμφωνα με τον ίδιο μια αξιοπρεπής οικονομική υποστήριξη, καθώς ένα φροντιστήριο, ακόμα και στο πλαίσιο αυτό, έχει ανάγκη από υλικοτεχνικό εξοπλισμό και πάνω απ' όλα την ενεργή παρουσία των γονέων. Σημαντική είναι να αναφερθεί η άποψη πως θα μπορούσαν να διεξαχθούν συγκεκριμένες δράσεις, ώστε να μην αποτελεί πλέον μόνο φροντιστήριο, αλλά να μπορούν να παρέχονται και καλλιτεχνικά δρώμενα, σεμινάρια ακόμη και ομάδες επαγγελματικού προσανατολισμού.

Τέλος, θεωρεί πως θα έπρεπε τα ελληνικά σχολεία και τα ιδιωτικά φροντιστήρια, να λειτουργούν στα πλαίσια των κοινωνικών φροντιστηρίων. Είναι εντελώς λάθος το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα και θέλει δημιουργία από το μηδέν, καθώς είναι απαράδεκτο σε όλα τα πεδία.

6^{ος} ερωτώμενος

Αρχικά σύμφωνα με τον ερωτώμενο, το Κ.Φ. αφορά παιδιά με περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες, βέβαια στην αρχή της χρονιάς καταβάλλεται ένα ποσό των δέκα ευρώ για τις βασικές ανάγκες του φροντιστηρίου. Επίσης, θεωρεί πως τα ιδιωτικά φροντιστήρια παρέχουν έτοιμη γνώση και για το λόγο αυτό, τάσσεται κατά των ιδιωτικών. Όσον αφορά τα ζητήματα που προκύπτουν στο τμήμα του, πραγματοποιεί τηλεφωνική επικοινωνία και ενημερώνει συχνά τον γονέα. Επίσης, προτείνει τη καθιέρωση συνέλευσης γονέων.

Ακόμη, είναι γεγονός σύμφωνα με τον ίδιο, πως αν ο μαθητής καταβάλει προσπάθεια, έχει την δυνατότητα να πετύχει. Όπως και να έχει όμως σε καμία περίπτωση δεν θα διωχθεί κάποιος μαθητής. Επίσης, προτείνει όταν λήγει το μάθημα να γίνεται στους μαθητές συζήτηση έτσι ώστε να γίνει καλύτερη προσέγγιση. Επιπλέον, αυτό που θεωρεί πολύ σημαντικό είναι να μπορεί ο εκπαιδευτικός να δώσει στον μαθητή τον σωστό τρόπο για να μάθει, καθώς έχει την υποχρέωση να προσαρμόζεται στις ανάγκες και το επίπεδο των μαθητών:

Είμαι ένα χρόνο σχεδόν εδώ πέρα και θεωρώ ότι οι καθηγητές είναι άρτια εκπαιδευμένοι και καταρτισμένοι, έχουν τις γνώσεις ώστε να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις τις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Θεωρώ επίσης ότι οι καθηγητές ασχολούνται πάρα πολύ με τις ανάγκες των μαθητών και ότι παρέχουν και εκπαιδευτικό υλικό και την υποστήριξη που χρειάζονται οι μαθητές. Πιστεύω πως ακόμα κι αν πλήρωναν οι μαθητές θα γινόταν η ίδια δουλειά αφού υπάρχει καλό εκπαιδευτικό προσωπικό. Άρα πιστεύω πως ναι, το κοινωνικό φροντιστήριο μπορεί να ανταπεξέλθει στις ανάγκες περισσότερων μαθητών (Συνέντευξη 6).

Σύμφωνα με τον έκτο ερωτώμενο, η δουλειά του εκπαιδευτικού, όπως πολλά άλλα επαγγέλματα, είναι διαχρονική, όσον αφορά τις γνώσεις. Η γνώση δεν έχει τέλος, ενώ η εμπειρία είναι πολύ βασικός παράγοντας.

Ως προς το ερώτημα τι χρειάζεται το Κ.Φ. απαντά πως πρέπει να υπάρχει καλή διεύθυνση που θα οργανώνει την λειτουργία του φροντιστηρίου. Πρέπει επιπλέον να υπάρχει έλεγχος στους καθηγητές ώστε να βεβαιωθεί ότι ο κάθε εκπαιδευτικός είναι ικανός να διδάξει:

Πρώτα απ' όλα θεωρώ ότι πρέπει να έχει μια καλή διεύθυνση που θα οργανώνει τα τμήματα, τους καθηγητές και την γενικότερη λειτουργία του φροντιστηρίου. Έπειτα θεωρώ ότι πρέπει να εξετάζει τους καθηγητές σε βάθος ώστε να βεβαιωθεί ότι ο κάθε εκπαιδευτικός είναι ικανός να διδάξει και να βρίσκεται κοντά στους μαθητές. Τρίτον θεωρώ ότι πρέπει να οργανώνονται συνεδριάσεις- συνδιαλέξεις τόσο με τους μαθητές όσο και με τους γονείς αυτών (Συνέντευξη 6).

Όπως και άλλοι ερωτώμενοι και ο έκτος ερωτώμενος θεωρεί ότι οι γονείς αδιαφορούν.

7^{ος} ερωτώμενος

Η 7^η ερωτώμενη είναι άτομο που της αρέσει να προσφέρει και που ασχολείται γενικά με τον εθελοντισμό. Πρώτη φορά διδάσκει σε τάξη, κάποιες φορές όταν είναι μέσα σε μια αίθουσα μπροστά σε μαθητές νιώθει αρκετά εκτεθειμένη. Πολλές φορές κάποια από τα παιδιά αντιμετωπίζουν κοινωνικά προβλήματα και τα κουβαλούν μαζί τους. Λόγω αυτού άρχισε να έχει προβληματισμούς και σκεφτόταν το πρόβλημα του κάθε παιδιού. Θεωρεί βέβαια ότι τα κατάφερε αφού δούλεψε και με μια ομάδα

παιδιών με την οποία υπήρχε καλή επικοινωνία. Πολλά παιδιά την ευχαρίστησαν και αυτό της έδωσε να καταλάβει πως η προσπάθεια άξιζε τον κόπο.

Η ίδια αναφέρει πως τα κριτήρια επιλογής των παιδιών είναι κυρίως οικονομικά και κοινωνικά, γεγονός που το γνωρίζει, καθώς η ίδια συμμετείχε στην αρχή της χρονιάς στη διαλογή των αιτήσεων.

Μέσα από το μάθημα της έκθεσης που διδάσκει μπορεί να καταλάβει πάρα πολλά για τα παιδιά γιατί γίνεται συζήτηση. Για παράδειγμα ένα παιδί του οποίου ο πατέρας γνώριζε ότι είναι απολυταρχικός προέβαλλε ρατσιστικές αντιλήψεις πολύ έντονα.

Από την άλλη θεωρεί πως το Κ.Φ. θα μπορούσε να ανταποκριθεί στις ανάγκες όλων των μαθητών. Όταν σταματήσει βέβαια να είναι εθελοντικό θα αλλάξουν λίγο τα πράγματα. Γενικά πιστεύει πως μπορεί να ανταποκριθεί σε όλους αν υπήρχαν βέβαια και άλλοι τέτοιου τύπου καθηγητές.

Επιπλέον θεωρεί πως αν γινόταν κοινό το Κ.Φ. και έρχονταν όλοι οι μαθητές δεν θα υπήρχε χρόνος για τυχόν εργασίες των εθελοντών. Επιπλέον δεν θα ήταν ορθό και για τους συναδέλφους που έχουν φροντιστήρια. Έχουν υπάρξει αρκετά περιστατικά που κάποιοι γονείς ενώ είχαν την οικονομική δυνατότητα έφερναν τα παιδιά τους στο Κ.Φ και το στερούσαν από άλλα παιδιά που το είχαν πιο πολύ ανάγκη.

Αναφέρει επίσης, πως οι εκπαιδευτικοί είχαν προτείνει οι γονείς να έρχονται για ενημέρωση. Η ίδια δηλαδή είχε δημιουργήσει και προσκλήσεις. Θεωρεί πως αφού η ίδια ως εκπαιδευτικός προσφέρει το έργο, πρέπει να ενδιαφερθούν οι ίδιοι οι γονείς να ενημερωθούν για την πορεία των παιδιών. Στο σχολείο και στο ιδιωτικό φροντιστήριο πάνε, ενώ στο Κ.Φ. δεν ενημερώνονται. Η ίδια χρειάζεται την εκτίμηση των γονέων, καθώς είναι λυπηρό να μην εκμεταλλεύονται τα παιδιά τους την ευκαιρία που τους δίνεται.

Θα σου ξαναπώ ότι θα έπρεπε να υπάρχει καλύτερη οργάνωση σχετικά με την επικοινωνία με τους γονείς. Αυτό θα έλυne πολλά προβλήματα διότι οι γονείς μπορούν να διαχειριστούν πολλά από τα προβλήματα που προκύπτουν. Όταν για παράδειγμα μιλάμε για ένα παιδί που μια έρχεται και μια δεν έρχεται, αν υπάρχει η επικοινωνία με τους γονείς μπορεί να βρεθεί μια λύση στο πρόβλημα. Η να σταματήσει το παιδί να έρχεται εντελώς ή να συμμορφωθεί και να παρακολουθεί τα μαθήματα του με συνέπεια.

Εμείς εδώ είμαστε δύο- τρεις ώρες με το παιδί. Οι γονείς είναι αυτοί που μπορούν να το ωθήσουν, να τους δείξουν τις προοπτικές του (Συνέντευξη 7).

Για τον 7^ο ερωτώμενη, ο κάθε καθηγητής προσπαθεί να κατανοεί πρώτα τον κάθε μαθητή του και έπειτα την κάθε ομάδα μαθητών ανεξάρτητα. Σε αυτό βοηθάει να είναι μικρή η τάξη γιατί έτσι μπορεί ένας καθηγητής να ασχοληθεί με τον κάθε μαθητή του ανεξάρτητα. Στις μεγάλες τάξεις βέβαια αυτό γίνεται δύσκολο. Η εμπειρία αποτελεί σημαντικό παράγοντα για εκείνη.

Θεωρεί επιπλέον, ότι το Κ.Φ. κάνει ένα μέρος της δουλειάς που θα έπρεπε να γίνεται στο σχολείο. Η παιδεία θα έπρεπε εξ' ολοκλήρου να δίνεται από το κράτος. Αν όμως δεν υπάρξει στροφή προς την ουσιαστική γνώση και παιδεία, η βελτίωση είναι δύσκολη. Συμπερασματικά λοιπόν θεωρεί πως η παιδεία στην Ελλάδα πρέπει να αποκτήσει νόημα και να μην είναι εμπορευματοποιημένη.

8^{ος} ερωτώμενος

Ο λόγος που συμμετείχε ο 8^{ος} ερωτώμενος ήταν η εμπειρία και η προσφορά: *Η εμπειρία της τάξης και το ότι ήθελα να βοηθήσω όσα παιδιά έχουν πραγματικά ανάγκη και δεν μπορούν οι οικογένειες τους να ανταπεξέλθουν οικονομικά (Συνέντευξη 8).*

Έχει μεγαλύτερη υπηρεσία στο φροντιστήριο σε σχέση με τους υπολοίπους. Αυτό που έχει επίσης σημασία για εκείνον είναι να μορφώσει τα παιδιά ανεξάρτητα από το επίπεδο των γονιών τους. Πιστεύει πως στον εθελοντισμό είναι καλύτερο να συνεισφέρουν και οι δύο πλευρές. Για παράδειγμα ζήτησαν από κάποιους γονείς να πηγαίνουν ως φύλακες τις ώρες που λειτουργεί το Κ.Φ., κάποιοι πήγαν. Χρειάζεται ως μέλος τη συνεργασία των γονιών, αλλά παρόλο που το Κοινωνικό Φροντιστήριο είναι ανοιχτό για τους γονείς, υπάρχει ορισμένες φορές δυσπιστία από την πλευρά τους με χαρακτηριστικό παράδειγμα ότι κάποιοι γονείς στην αρχή πίστευαν πως ο ερωτώμενος είχε πολιτικά κίνητρα. Με τον καιρό βέβαια κατάλαβαν πως δεν ίσχυε κάτι τέτοιο. Οι εγγραφόμενοι είναι περισσότεροι τα τελευταία χρόνια, ενώ εάν οι μαθητές δεν ενδιαφέρονται πολύ ή δεν τους αρέσει ο τρόπος που γίνεται το μάθημα σταματούν.

Συμπληρώνει επίσης, πως εάν υπάρχει οργάνωση τα πράγματα θα είναι καλύτερα. Για τον ίδιο η προσπάθεια που κάνει ο εκπαιδευτικός να βελτιώνεται με

τον καιρό είναι το πιο σημαντικό. Συνέχεια προσπαθεί να βελτιώνεται, να γίνεται καλύτερος. Αυτό λοιπόν θέλει να βλέπει και σε έναν εκπαιδευτικό, ότι προσπαθεί.

Ως προς την σημαντικότητα των εργασιακών σχέσεων στο Κ.Φ. υπογραμμίζει ότι: σε ένα ιδιωτικό φροντιστήριο πιστεύω ότι παίζει μεγαλύτερο ρόλο απ' ότι στο κοινωνικό. Ο καθένας έρχεται εδώ εθελοντικά να κάνει το δίωρο μάθημα που έχει αναλάβει οπότε κάνει τις ώρες του και αποχωρεί. Δεν μένω πολλές ώρες εδώ, μπορεί να μην δω και κανέναν. Οπότε δεν με επηρεάζει τόσο πολύ (Συνέντευξη 8).

Επιπλέον, σύμφωνα με τον συγκεκριμένο εκπαιδευτικό, το κυριότερο χαρακτηριστικό του καθηγητή είναι ο υποστηρικτικός χαρακτήρας του προς τους μαθητές. Πρέπει δηλαδή να γίνεται μια διαρκής προσπάθεια για παιδεία και αγωγή. Πάντα λοιπόν, προσπαθεί ο ίδιος να είναι προσεκτικός ώστε να μη θιγεί η αξιοπρέπεια των γονιών και των οικογενειών τους γιατί η κατάσταση είναι διαφορετική από τα υπόλοιπα φροντιστήρια. Προσδοκεί πως μια πιο οργανωμένη ομάδα μπορεί να βοηθήσει στην υλοποίηση ενός ευρύτερου έργου στην τοπική κοινότητα.

Μια καλή λύση θεωρεί πως είναι να λειτουργήσουν ακόμα πιο πολλά κοινωνικά φροντιστήρια σε όλες τις πόλεις με πρότυπο το Κ.Φ. της Κορίνθου γιατί θεωρεί πως γίνεται καλή δουλειά. Υπάρχει, τόσο η τεχνογνωσία, όσο και η διοικητική πείρα και η καλή οργάνωση. Σε αυτό βοήθησε και ο δήμος. Θα ήταν καλό επίσης, σύμφωνα με τον ίδιο φοιτητές διαφόρων ειδικοτήτων να κάνουν πρακτική άσκηση σε Κ.Φ.

9^{ος} ερωτώμενος

Για τον 9^ο ερωτώμενο η εμπειρία αποτελεί πολύ σημαντικό ρόλο. Εξασκείται σε αυτό που έχει σπουδάσει και βλέπει σαφή βελτίωση κάτι που μπορεί να τον βοηθήσει στο μέλλον.

Αν έρθει σε επαφή με κάποιον γονέα τότε προσπαθεί να καταλάβει μόνος του το μορφωτικό επίπεδο του γονέα του μαθητή, αλλά αυτό δε δίνει τόσο ακριβή αποτελέσματα. Συνήθως το βρίσκει από την εργασία τους.

Η διαφορά με τα άλλα φροντιστήρια για εκείνον είναι πως το Κ.Φ. δεν έχει τόσο αυστηρή οργάνωση και η δημιουργία των τμημάτων προτείνεται από τους

διαθέσιμους εκπαιδευτικούς. Ακόμη θεωρεί πως το ιδιωτικό φροντιστήριο τα περισσότερα εξαρτώνται από το μέγεθος των μαθητών.

Μολονότι είναι λυπηρό, για τον ίδιο το γεγονός ότι κάθε χρόνο υπάρχουν περισσότερες οικογένειες με οικονομικά προβλήματα οδηγεί στο να πάνε περισσότερα παιδιά στο Κ.Φ. Αμφισβητεί κάποιες φορές τη δουλειά που γίνεται στα Κ.Φ. Περισσότερο, όμως, πιστεύει ότι επειδή δεν υπάρχει καμία οικονομική επιβάρυνση αρκετοί είναι αυτοί που αποχωρούν. Πολλά παιδιά βέβαια είναι αξιοσημείωτο πως προσπαθούν πάρα πολύ.

Ο καλός καθηγητής πιστεύει δεν είναι αυτός που με κάθε τρόπο θέλει να ολοκληρωθεί η ύλη, αλλά αυτός που το κάνει με τους ρυθμούς που οι μαθητές μπορούν και συμβαδίζουν. Συμφωνεί όπως όλοι σχεδόν πως δεν υπάρχουν ανταγωνιστικά στοιχεία και πως γίνεται ομαδική δουλειά στο Κ.Φ.

Τέλος, θεωρεί πως πρέπει να βρεθεί τρόπος για να υπάρχει καλύτερη επικοινωνία με τους μαθητές και καλύτερη οργάνωση. Το κοινωνικό φροντιστήριο είναι καινούριος θεσμός και δεν μπορεί από μόνος του να φέρει αλλαγές στην εκπαιδευτικό σύστημα. Το μόνο που μπορεί είναι να ενισχύσει τη μερίδα των μαθητών που δεν έχουν την δυνατότητα να πληρώσουν για να εκπαιδευτούν.

Πιο συγκεκριμένα: Θεωρώ ότι χρειαζόμαστε ακόμα καλύτερη οργάνωση. Σε μια υπηρεσία πρέπει να υπάρχει καταμερισμός. Χρειαζονται άνθρωποι που θα κάνουν μηχανοργάνωση θα είναι υπεύθυνοι αρχείου κ.λπ. Στο κοινωνικό φροντιστήριο πρέπει να λειτουργεί μια διοικούσα επιτροπή και γραμμή υποστήριξης που δεν θα σταματάει τη λειτουργία του αν λείπω εγώ (κος Ανδρικόπουλος). Πρέπει να αρχίσουμε να υλοποιούμε και κάποιες ενέργειες προς τα έξω. Για παράδειγμα θα ήθελα να πραγματοποιήσουμε κάποιες εθελοντικές εργασίες στο δήμο όπως καθαρισμό μιας παραλίας ή δέντροφύτευση μιας παραλίας. Η καλύτερη οργάνωση μπορεί να βοηθήσει στην υλοποίηση ενός ευρύτερου κοινωνικού έργου στην τοπική κοινωνία (Συνέντευξη 9).

10^{ος} ερωτώμενος

Ο 10^{ος} ερωτώμενος πιστεύει ότι όλοι στο Κ.Φ. προσπαθούν να ενισχύσουν μια μερίδα πληθυσμού, η οποία δεν έχει τα χρήματα για να πληρώσει ένα εμπορικό ιδιωτικό φροντιστήριο. Θεωρεί επίσης, πως επειδή δουλεύουν εθελοντές, ο αριθμός τους μπορεί να μην ταιριάζει στον αριθμό του πλήθους των μαθητών ή τα τμήματα να

είναι αρκετά μεγάλα. Αυτό βέβαια, όπως λένε και άλλα μέλη, δεν συμβαίνει στα εμπορικά φροντιστήρια. Επίσης, η οργάνωση δεν είναι τόσο αυστηρή όπως σ' ένα ιδιωτικό φροντιστήριο. Σύμφωνα με τον ίδιο υπάρχουν κάποια ζητήματα όσον αφορά την επικοινωνία με τους γονείς. Αν και σε όλα τα προηγούμενα γίνεται προσπάθεια βελτίωσης.

Συμπληρώνει ως εκπαιδευτικός πως πρέπει να καταβληθεί μεγαλύτερη προσπάθεια γιατί οι γονείς δεν επικοινωνούν όσο θα έπρεπε. Επιπλέον, δεν υπάρχει ενδιαφέρον ούτε από τους μαθητές, όχι μόνο για το Κ.Φ. αλλά γενικά ούτε για το σχολείο και τα μαθήματα. Διδάσκει σε παιδιά από ΕΠΑΛ, οπότε η αδιαφορία από μέρους του είναι πιο έντονη. *Ίσως χρειάζεται να κάνουμε μεγαλύτερη προσπάθεια εμείς οι ίδιοι ώστε να φέρουμε κοντά μας τις οικογένειες των μαθητών αλλά και να αλλάξουμε κάποιες εντυπώσεις που έχουν κάποιοι για μας. Κάποιοι μας θεωρούν τους παρακατιανούς της εκπαίδευσης και ότι δεν είμαστε ένα φροντιστήριο άξιο λόγου. Αυτό πιστεύω ότι θα γίνει κυρίως με την αύξηση των επιτυχιών στις πανελλήνιες (Συνέντευξη 10).*

Σύμφωνα με τον ίδιο, κάθε φορά πρέπει ο εκπαιδευτικός να πηγαίνει ένα βήμα πιο κοντά τους μαθητές σε νέες γνώσεις, αν τον βοηθάει βέβαια το σύνολο των μαθητών. Έχει τυπικές σχέσεις με τους συναδέλφους του, αλλά γενικά υπάρχει καλό κλίμα. Τέλος, ως προς την ερώτηση αν περιμένει ότι θα αλλάξει κάτι στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα χάρις την λειτουργία των Κ. Φ. , αναφέρει χαρακτηριστικά:

Δυστυχώς δεν θα αλλάξει κάτι. Το κοινωνικό φροντιστήριο είναι νέος θεσμός και δεν μπορεί από μόνος του να φέρει αλλαγές στην εκπαίδευση. Το μόνο που μπορεί να κάνει και που πραγματικά κάνει είναι να ενισχύσει τη μερίδα των μαθητών που δεν μπορούν να πληρώσουν για να εκπαιδευτούν. Μακάρι όλοι οι εκπαιδευτικοί να εργάζονταν σε σχολεία και να μην χρειάζεται να υπάρχουν τα ιδιωτικά και όσοι μαθητές χρειάζονταν βοήθεια να απευθύνονται σε θεσμούς σαν το κοινωνικό φροντιστήριο. Δυστυχώς αυτό δεν θα γίνει. Χρειάζεται ριζική αναδιάρθρωση και το κοινωνικό φροντιστήριο από μόνο του δεν μπορεί να φέρει την αλλαγή (Συνέντευξη 10).

11^{ος} ερωτώμενος

Ο 11^{ος} ερωτώμενος είναι άτομο που του αρέσει να βοηθάει με το έργο του. Όπως όλοι οι προηγούμενοι συνεντευξιζόμενοι, συμφωνεί πως δεν είναι ιδιαίτερα στενές οι σχέσεις εκπαιδευτικών και γονέων και θεωρεί βάσει αντίληψης πως το μορφωτικό επίπεδο των γονέων δεν είναι ιδιαίτερα υψηλό.

Θωρεί πως δεν θα μπορούσε να γίνει κοινό για όλους το Κ.Φ. κυρίως λόγω μεγέθους των μαθητών: *Δεν νομίζω ότι θα μπορούσε να γίνει, δεν υπάρχει δηλαδή ούτε η υλικοτεχνικός εξοπλισμός ούτε ανάλογο προσωπικό (Συνέντευξη 11).*

Διαφορές με τα ιδιωτικά φροντιστήρια θεωρεί σημαντικότερες τις αντιλήψεις και την ευρύτερη συμπεριφορά γονέων και μαθητών: *Οι γονείς δεν έρχονται ούτε παίρνουν τηλέφωνο για ενημέρωση. Σε άλλα φροντιστήρια υπάρχει μεγαλύτερη αυστηρότητα σε αυτό το κομμάτι. Και αυτό είναι μια ακόμα διαφορά των ιδιωτικών από το κοινωνικό φροντιστήριο(Συνέντευξη 11).*

Διδάσκονται όλα τα μαθήματα, αλλά θα προτιμούσε να πληθύνουν οι ειδικότητες, όπως για παράδειγμα να διδάσκεται σχέδιο.

Για το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό, καλός καθηγητής είναι αυτός που είναι επεξηγηματικός. Προσπαθεί να βοηθήσει να κατανοήσουν το μάθημα όλοι οι μαθητές ανεξαρτήτως από το επίπεδο τους. Δεν γίνεται ένας καθηγητής να βολεύεται να κάνει μάθημα με τους καλούς και να αφήνει τους υπόλοιπους, αφού έχει ευθύνη να μεταδίδει σε όλους τη γνώση αδιακρίτως.

Επίσης πρέπει να συμπαραστέκεται στους μαθητές του και να ενισχύει την προσπάθεια τους ακόμη και εάν είναι μικρή. Με τα χρόνια η εμπειρία τον βοηθά να βελτιώνεται και να αλλάζει προς το καλύτερο. Μεταξύ των συναδέλφων υπάρχει συνεργασία και όχι ανταγωνισμός, σε αυτό φαίνεται να συμφωνεί και όλο το δείγμα των ερωτώμενων. Πρέπει να υπάρχει κατανόηση και ενδιαφέρον από την πλευρά των καθηγητών, για να συνεχίσει το Κ.Φ. την ανάπτυξη του.

Τέλος, είναι και αυτός ένας εκπαιδευτικός που αποζητά να μεταβληθεί το εκπαιδευτικό σύστημα και ο τρόπος προσέγγισης της παιδείας και της μόρφωσης: *Ευελπιστώ να αλλάξει ο τρόπος που κάποιοι αντιλαμβάνονται την εκπαίδευση. Να δούμε τον σκοπό της και εν τέλει να στραφούμε σε όλους τους μαθητές. Να πάψουν να υπάρχουν οι καταδικασμένοι που δεν μπορούν να μορφωθούν επειδή δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα ή επειδή δεν τους δίνονται τα κατάλληλα κίνητρα (Συνέντευξη 11).*

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Στη παρακάτω ενότητα θα παρουσιαστούν στο σύνολο τους μερικές από τις ερωτήσεις. Θα φανούν τα συνολικά αποτελέσματα των απαντήσεων και θα απεικονιστούν και διαγραμματικά.

1. Ποιοι λόγοι σας οδήγησαν να προσφέρετε εθελοντική εργασία στο Κ. Φ. του δήμου μας?

Όπως φαίνεται στους παρακάτω πίνακες οι λόγοι που οδήγησαν στην προσφορά εθελοντικής εργασίας είναι περισσότερο η αναζήτηση για εθελοντισμός και η ανάγκη για διδακτική εμπειρία με συχνότητα 5 και ακολουθούν και άλλοι λόγοι, όπως η προϋπηρεσία και η επαφή με τα παιδιά.

Statistics

1. Ποιοι λόγοι σας οδήγησαν να προσφέρετε εθελοντική εργασία στο Κ. Φ. του δήμου μας?

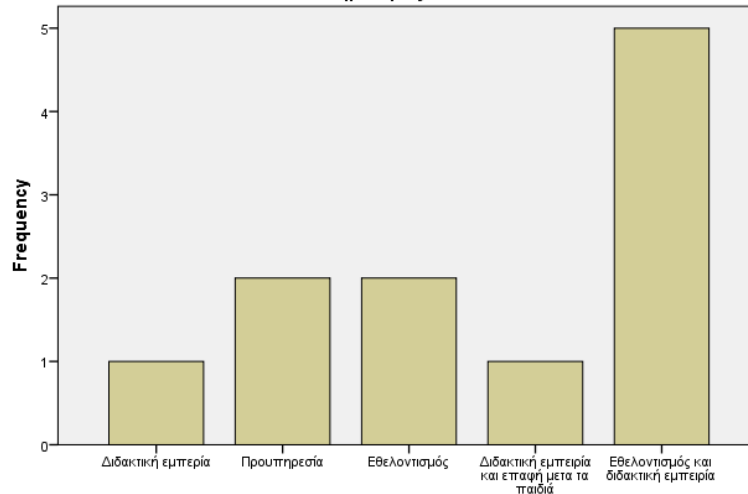
N	Valid	11
	Missing	0

1. Ποιοι λόγοι σας οδήγησαν να προσφέρετε εθελοντική εργασία στο Κ. Φ. του δήμου μας?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διδακτική εμπειρία	1	9,1	9,1	9,1
Προϋπηρεσία	2	18,2	18,2	27,3
Εθελοντισμός	2	18,2	18,2	45,5

Διδακτική εμπειρία και επαφή με τα παιδιά	1	9,1	9,1	54,5
Εθελοντισμός και διδακτική εμπειρία	5	45,5	45,5	100,0
Total	11	100,0	100,0	

1. Ποιοι λόγοι σας οδήγησαν να προσφέρετε εθελοντική εργασία στο Κ. Φ. του δήμου μας?

1. Ποιοι λόγοι σας οδήγησαν να προσφέρετε εθελοντική εργασία στο Κ. Φ. του δήμου μας?

2. Πόσα χρόνια προσφέρετε τις υπηρεσίες σας στο Κ. Φ.?

Στην επόμενη ερώτηση, που αναφέρεται στα χρόνια προσφοράς υπηρεσίας φαίνεται πως έχουν απαντήσει όλοι (missing = 0). Οι περισσότεροι έχουν απαντήσει 2 χρόνια με ποσοστό 36.4 % και ακολουθούν ο ένας χρόνος και τα τρία χρόνια με ποσοστό 27.3%. Μόνο ένας ερωτώμενος έχει απαντήσει 4 χρόνια.

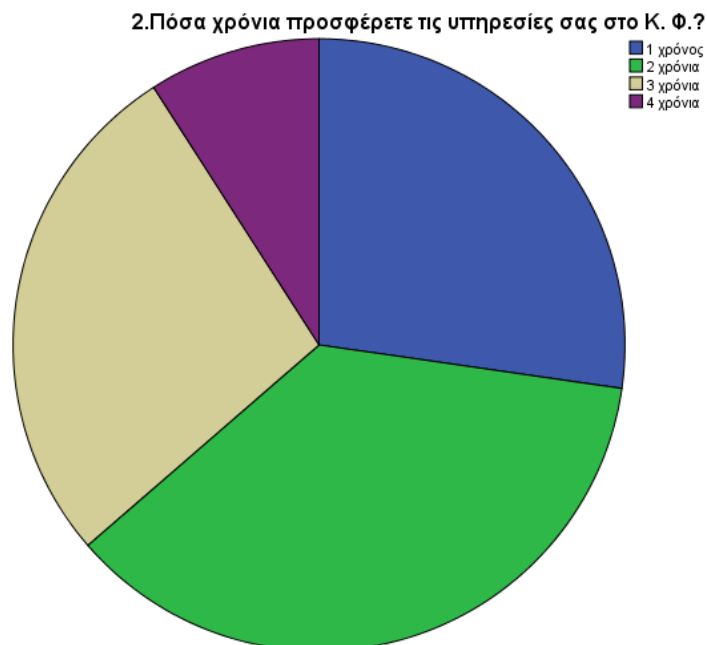
Statistics

2.Πόσα χρόνια προσφέρετε
τις υπηρεσίες σας στο Κ.
Φ.?

N	Valid	11
	Missing	0

2.Πόσα χρόνια προσφέρετε τις υπηρεσίες σας στο Κ. Φ.?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1 χρόνος	3	27,3	27,3	27,3
2 χρόνια	4	36,4	36,4	63,6
3 χρόνια	3	27,3	27,3	90,9
4 χρόνια	1	9,1	9,1	100,0
Total	11	100,0	100,0	

3. Πώς είναι η μέχρι τώρα εμπειρία σας?

Οι περισσότεροι έχουν απαντήσει ότι τους φάνηκε πολύ ευχάριστη εμπειρία. Ακολουθούν οι απαντήσεις “καλή” και “αρκετά καλή” εμπειρία. Τέλος, φαίνεται πως δύο από τους ερωτώμενους έχουν απαντήσει πως τους φάνηκε περίεργη η συγκεκριμένη εμπειρία.

Statistics

3.Πώς είναι η μέχρι τώρα εμπειρία σας?

N	Valid	11
	Missing	0

3.Πώς είναι η μέχρι τώρα εμπειρία σας?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Θετική/ωραία/ευχάριστη εμπειρία	3	27,3	27,3	27,3
Πολύ καλή εμπειρία	3	27,3	27,3	54,5
Καλή εμπειρία	2	18,2	18,2	72,7
Αρκετά καλή εμπειρία	1	9,1	9,1	81,8
Περίεργη	2	18,2	18,2	100,0
Total	11	100,0	100,0	

5. Πώς εκτιμάτε την κοινωνική προέλευση των μαθητών?

Η κοινωνική προέλευση των μαθητών προκύπτει από κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια, από το εισόδημα και την φορολογική δήλωση, καθώς και την ύπαρξη ή μη ανεργίας στα μέλη της οικογενείας.

Statistics

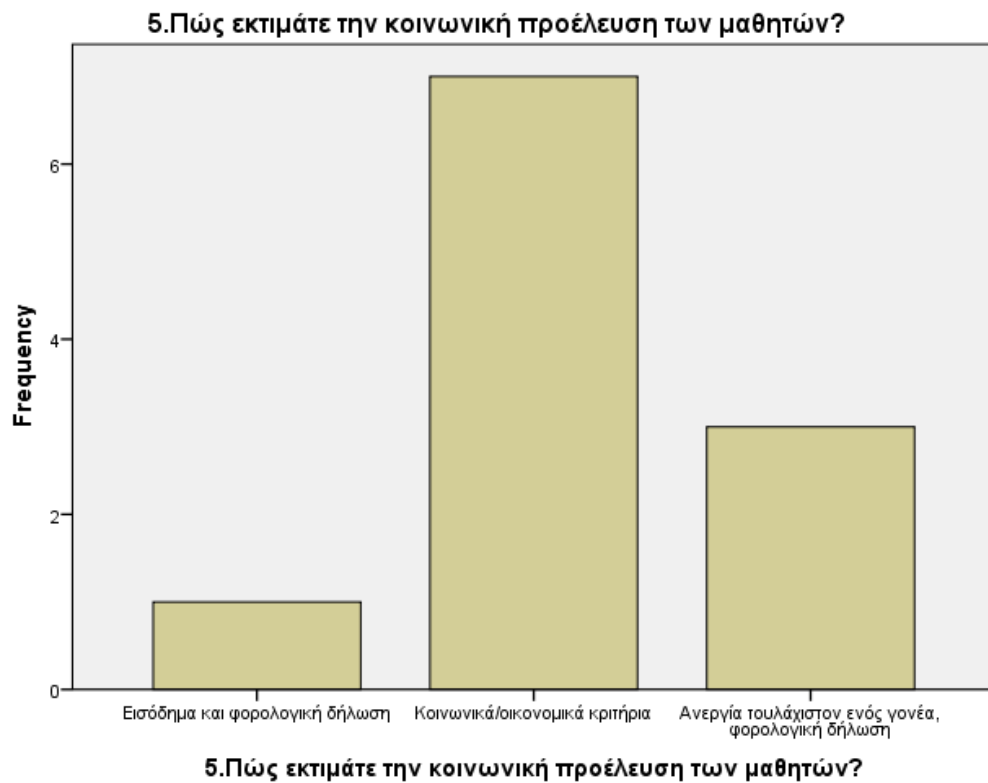
5.Πώς εκτιμάτε την
κοινωνική προέλευση των
μαθητών?

N	Valid	11
	Missing	0

5.Πώς εκτιμάτε την κοινωνική προέλευση των μαθητών?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Εισόδημα και φορολογική δήλωση	1	9,1	9,1	9,1
Κοινωνικά/οικονομικά κριτήρια	7	63,6	63,6	72,7
Ανεργία τουλάχιστον ενός γονέα, φορολογική δήλωση	3	27,3	27,3	100,0

Total	11	100,0	100,0	
-------	----	-------	-------	--

7. Θεωρείτε ότι το Κ. Φ. θα μπορούσε να ανταποκριθεί στις ανάγκες όλων των μαθητών?

Από την συγκεκριμένη ερώτηση προκύπτει ότι το Κοινωνικό Φροντιστήριο μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες των μαθητών με συχνότητα 5 και ακολουθούν η απάντηση “ίσως θα μπορούσε” με συχνότητα 4, ενώ μόνο 2 άτομα απάντησαν πως δεν νομίζουν.

Statistics

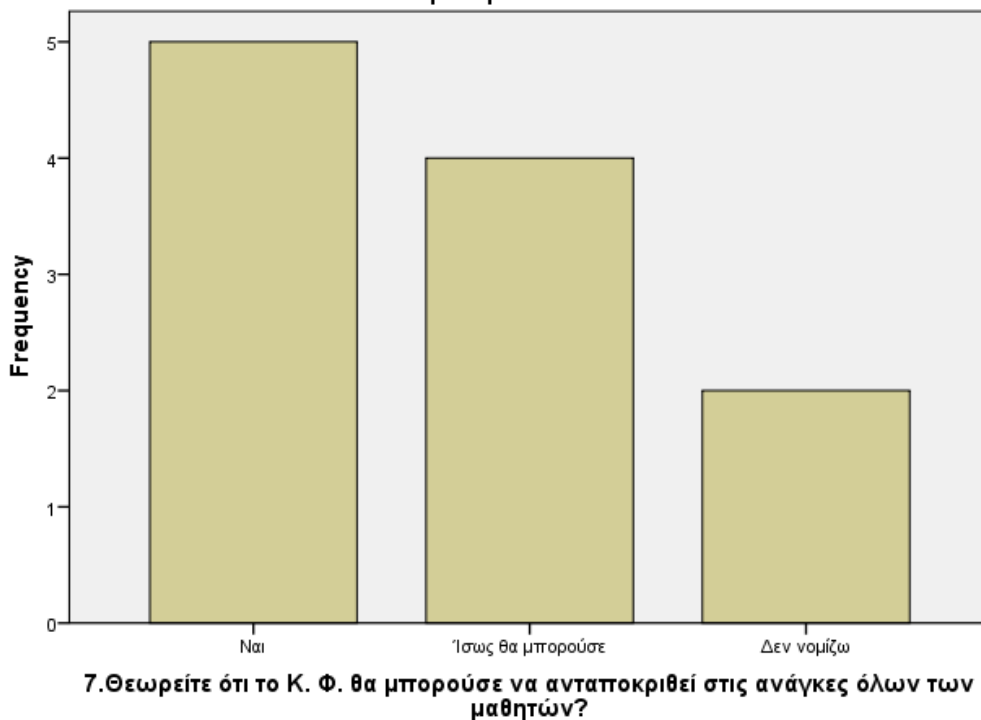
7.Θεωρείτε ότι το Κ. Φ. θα μπορούσε να ανταποκριθεί στις ανάγκες όλων των μαθητών?

N	Valid	11
	Missing	0

7.Θεωρείτε ότι το Κ. Φ. θα μπορούσε να ανταποκριθεί στις ανάγκες όλων των μαθητών?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	5	45,5	45,5	45,5
Ίσως θα μπορούσε	4	36,4	36,4	81,8
Δεν νομίζω	2	18,2	18,2	100,0
Total	11	100,0	100,0	

7. Θεωρείτε ότι το Κ. Φ. θα μπορούσε να ανταποκριθεί στις ανάγκες όλων των μαθητών?

9. Το κοινωνικό φροντιστήριο λειτουργεί όπως οποιοδήποτε άλλο φροντιστήριο?

Οι απαντήσεις δεν δίνουν κάποια ακριβή ένδειξη. Οι περισσότεροι έχουν απαντήσει “ΝΑΙ” και “κάποια στοιχεία ναι, και κάποια όχι” με συχνότητα τρία. Οι υπόλοιποι έχουν απαντήσει όχι εκτός από ένα μόνο ερωτώμενο, ο οποίος πιστεύει πως λειτουργεί καλύτερα το κοινωνικό φροντιστήριο από οποιοδήποτε άλλο φροντιστήριο.

Statistics

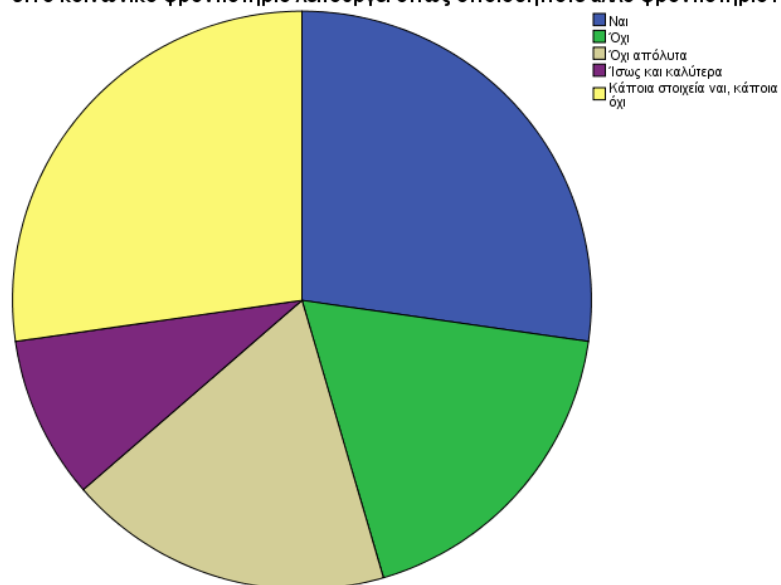
9. Το κοινωνικό
φροντιστήριο λειτουργεί
όπως οποιοδήποτε άλλο
φροντιστήριο?

N	Valid	11
	Missing	0

**9. Το κοινωνικό φροντιστήριο λειτουργεί όπως οποιοδήποτε άλλο
φροντιστήριο?**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	3	27,3	27,3	27,3
Όχι	2	18,2	18,2	45,5
Όχι απόλυτα	2	18,2	18,2	63,6
Ίσως και καλύτερα	1	9,1	9,1	72,7
Κάποια στοιχεία ναι, κάποια όχι	3	27,3	27,3	100,0
Total	11	100,0	100,0	

9. Το κοινωνικό φροντιστήριο λειτουργεί όπως οποιοδήποτε άλλο φροντιστήριο?

10. Παρέχονται όλα τα μαθήματα όλων των τάξεων?

Η απάντηση που επικρατεί είναι πως παρέχονται όλα τα μαθήματα με συχνότητα 8, η επόμενη που ακολουθεί με συχνότητα δύο είναι “Ναι, με την προϋπόθεση να υπάρχουν ειδικευμένοι καθηγητές”.

Statistics

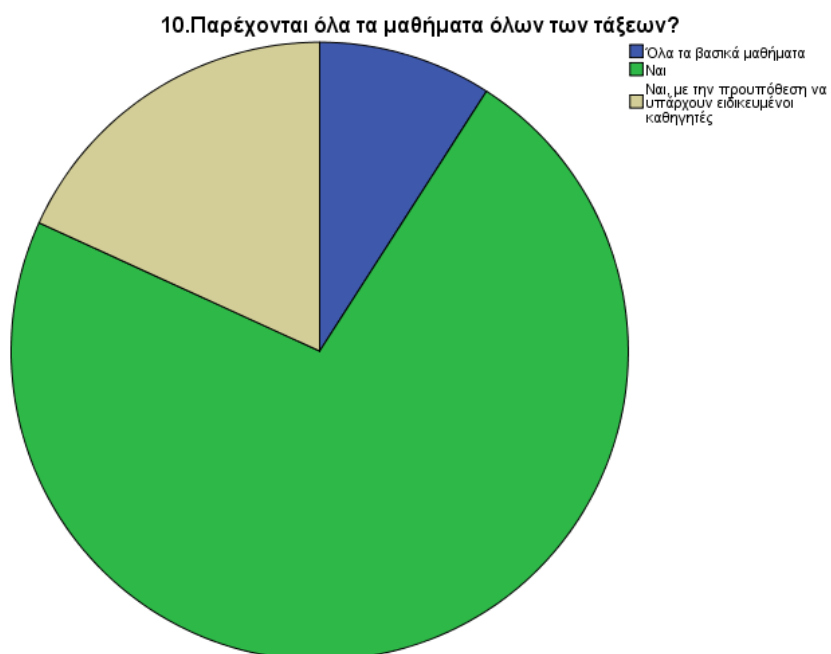
10. Παρέχονται όλα τα μαθήματα όλων των τάξεων?

N	Valid	11
	Missing	0

10. Παρέχονται όλα τα μαθήματα όλων των τάξεων?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όλα τα βασικά μαθήματα	1	9,1	9,1	9,1
Ναι	8	72,7	72,7	81,8
Ναι, με την προϋπόθεση να υπάρχουν ειδικευμένοι καθηγητές	2	18,2	18,2	100,0
Total	11	100,0	100,0	

11. Πραγματοποιείται ενημέρωση των γονέων για την πρόοδο των μαθητών ή για οποιοδήποτε άλλο ζήτημα μπορεί να προκύψει?

Στην επόμενη ερώτηση φαίνεται από τους πίνακες πως όλοι πραγματοποιούν ενημέρωση των γονέων για την πρόοδο των μαθητών ή για οποιοδήποτε άλλο ζήτημα μπορεί να προκύψει.

Statistics

11.Πραγματοποιείται ενημέρωση των γονέων για την πρόοδο των μαθητών ή για οποιοδήποτε άλλο ζήτημα μπορεί να προκύψει?

N	Valid	11
	Missing	0

11.Πραγματοποιείται ενημέρωση των γονέων για την πρόοδο των μαθητών ή για οποιοδήποτε άλλο ζήτημα μπορεί να προκύψει?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	11	100,0	100,0	100,0

14.Ο αριθμός των μαθητών που παρακολουθούν μαθήματα έχει αυξηθεί\ μειωθεί με το πέρασμα των ετών?

Στην συγκεκριμένη ερώτηση φαίνεται ότι έχει αυξηθεί ο αριθμός των μαθητών που παρακολουθούν μαθήματα με συχνότητα 5 και μάλιστα 4 έχουν απαντήσει ότι έχει αυξηθεί πολύ.

Statistics

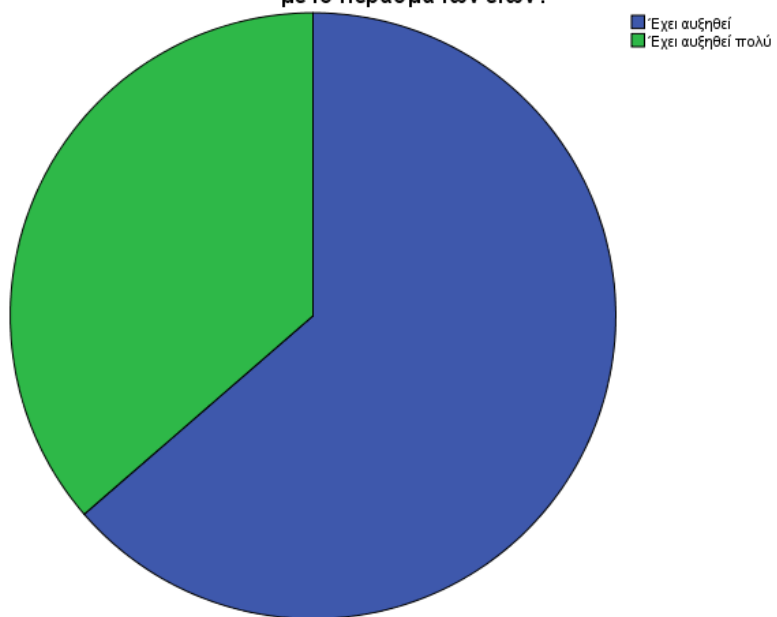
14.Ο αριθμός των μαθητών που παρακολουθούν μαθήματα έχει αυξηθεί\ μειωθεί με το πέρασμα των ετών?

N	Valid	11
	Missing	0

14.Ο αριθμός των μαθητών που παρακολουθούν μαθήματα έχει αυξηθεί\ μειωθεί με το πέρασμα των ετών?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Έχει αυξηθεί	7	63,6	63,6	63,6
Έχει αυξηθεί πολύ	4	36,4	36,4	100,0
Total	11	100,0	100,0	

14.Ο αριθμός των μαθητών που παρακολουθούν μαθήματα έχει αυξηθεί μειωθεί με το πέρασμα των ετών?

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας το ερευνητικό κομμάτι της παρούσας πτυχιακής εργασίας, διαπιστώνουμε ότι όσον αφορά τα ερευνητικά μας ερωτήματα, οι εκπαιδευτικοί παρουσίασαν αρκετές ομοιότητες στις απαντήσεις τους.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά το αν το Κοινωνικό Φροντιστήριο μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες των μαθητών είναι αισιόδοξο το γεγονός ότι παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών πιστεύει πως το Κ.Φ. πληροί τις προϋποθέσεις να ανταποκριθεί σε κάθε είδος μαθητή ως προς τις ανάγκες του.

Το Κοινωνικό Φροντιστήριο Κορίνθου έχει εκπαιδευτικούς που θέλουν να προσφέρουν και που προσπαθούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των μαθητών, προσφέροντας ποιοτική διδασκαλία με όλα τα μέσα που διαθέτουν.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα στο οποίο συμφώνησαν σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί είναι ότι δεν υπάρχει επαφή και συνεργασία με τους γονείς, ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι σε πολλές περιπτώσεις η αδιαφορία των γονέων επεκτείνεται και στα παιδιά. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών, δύο από τους βασικούς λόγους για τους οποίους συμβαίνει αυτό είναι πρώτον ότι η προσπάθεια είναι εθελοντική και δεν υπάρχει πληρωμή από μέρος των γονέων και δεύτερον ότι η πλειοψηφία των γονέων έχει χαμηλό μορφωτικό επίπεδο.

Αναφορικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία του Κοινωνικού Φροντιστηρίου, οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν τους ίδιους που θα εντοπίζαμε σε κάθε εκπαιδευτική μονάδα, δηλαδή τη Διοίκηση-Ηγεσία, το εκπαιδευτικό προσωπικό, την υλικοτεχνική υποδομή, τον τρόπο διδασκαλίας και τους μαθητές. Μια σημαντική διαφορά που παρατηρήθηκε είναι ότι λόγω της εθελοντικής φύσης της εργασίας και του περιορισμένου ωραρίου, κάποιοι εκπαιδευτικοί δεν θεωρούν τόσο σημαντικές τις εργασιακές σχέσεις και τη συνεργασία με τους υπόλοιπους καθηγητές.

Άξιο αναφοράς είναι επίσης το γεγονός ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών τόνισαν ως βασικό χαρακτηριστικό του καθηγητή τον υποστηρικτικό του χαρακτήρα προς τους μαθητές, την ανάγκη να είναι πέρα από καθηγητής και εμπυχωτής και ψυχολόγος, κάνοντας μια διαρκής προσπάθεια για ολοκληρωμένη παιδεία και αγωγή.

Το γεγονός ότι η προσέλευση των μαθητών στο κοινωνικό φροντιστήριο έχει αυξηθεί ή αυξηθεί σε μεγάλο βαθμό, σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς, αφενός αντικατοπτρίζει την αδυναμία όλο και περισσότερων γονιών να παρέχουν ιδιωτική εκπαίδευση στα παιδιά τους και αφετέρου κάνει επιτακτική την ανάγκη βελτίωσης και ενίσχυσης του φροντιστηρίου ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών.

Βέβαια, όπως υποστηρίζει ένας από τους εκπαιδευτικούς, *το Κ.Φ. κάνει ένα μέρος της δουλειάς που θα έπρεπε να γίνεται στο σχολείο, καθώς η παιδεία θα έπρεπε να δίνεται εξ' ολοκλήρου από το κράτος.*

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι είναι καιρός να αρχίσουμε να συζητάμε για ουσιαστική γνώση και να δώσουμε στην παιδεία πραγματικό νόημα χωρίς να είναι εμπορευματοποιημένη.

Κλείνοντας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι απέχουμε πολύ μέχρι να φτάσουμε στο σημείο να μιλάμε για πραγματική ποιότητα στην εκπαίδευση, ειδικά σε κοινωνίες κρίσης ή σε κοινωνίες που μαστίζει η έλλειψη ενημέρωσης. Το Κοινωνικό Φροντιστήριο αποτελεί μια αξιόλογη και καινοτόμα προσπάθεια, της οποίας όμως η συνεχής βελτίωση και ανάπτυξη είναι δύσκολη, λόγω του ότι εξαρτάται κυρίως από την προσφορά και τον εθελοντισμό.

Παρόλα αυτά, θεωρώντας αφενός ότι το Κοινωνικό Φροντιστήριο πρέπει να κατοχυρωθεί ως θεσμός και αφετέρου ότι έχει τις δυνατότητες να ανταποκριθεί στις ανάγκες των μαθητών, είναι σημαντική η διεξαγωγή ερευνών, τόσο ποιοτικών, όσο και ποσοτικών που να εξετάζουν κυρίως τους παράγοντες που επηρεάζουν και καθορίζουν την παροχή ποιοτικής ή μη εκπαίδευσης στα Κοινωνικά Φροντιστήρια.

Ο βασικότερος περιορισμός της παρούσας έρευνας έγκειται στο γεγονός ότι η μελέτη έχει διενεργηθεί σε ένα μόνο κοινωνικό φροντιστήριο, σε αυτό του δήμου Κορινθίων. Για την εγκυρότερη και πιο αξιόπιστη εξαγωγή συμπερασμάτων που μπορούν να οδηγήσουν σε γενίκευση ή απόρριψη αυτών που εξήχθησαν στην παρούσα μελέτη, θα ήταν χρήσιμο να διενεργηθεί έρευνα σε άλλα κοινωνικά φροντιστήρια της χώρας. Επιπλέον, ο αριθμός των εκπαιδευτικών οι οποίοι απάντησαν στις ερωτήσεις των συνεντεύξεων είναι μεσαίου μεγέθους (11 στο σύνολο) κάτι που αποτελεί έναν ακόμα περιορισμό της παρούσας έρευνας. Αυτό σε

έναν βαθμό έγινε καθώς ορισμένοι εκπαιδευτικοί του κοινωνικού φροντιστηρίου δεν έδειξαν να επιθυμούν τη συμμετοχή τους στη διεξαγωγή της έρευνας καθώς ένιωσαν φόβο απέναντι στη διαδικασία της συνέντευξης και πιθανόν τα υποθετικά ευρήματα αυτής της μελέτης.

Παρακάτω, παρουσιάζονται κάποιες προτάσεις για μελλοντική έρευνα προκειμένου να μπορέσει κάποιος να προχωρήσει σε μεγαλύτερο βάθος σχετικά με των θεσμό των Κοινωνικών Φροντιστηρίων:

-Διεξαγωγή έρευνας σε άλλα Κοινωνικά Φροντιστήρια της χώρας

- Διεξαγωγή έρευνας με τη συμμετοχή μεγαλύτερου αριθμού εκπαιδευτικών που παρέχουν υπηρεσίες σε Κοινωνικά Φροντιστήρια.

-Ποιοτική έρευνα για τις απόψεις των γονέων τα παιδιά των οποίων φοιτούν στο Κοινωνικό Φροντιστήριο του Δήμου σχετικά με τη λειτουργία του και το επίπεδο της παρεχόμενης εκπαίδευσης

-Ποιοτική έρευνα για τις απόψεις των παιδιών που φοιτούν στο Κοινωνικό Φροντιστήριο σχετικά με τη λειτουργία του και τη συμμετοχή τους σε αυτό

- Συγκριτική μελέτη του τρόπου λειτουργίας του Κοινωνικού Φροντιστηρίου με ένα ιδιωτικό φροντιστήριο της ίδιας περιοχής .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ball, S. & Youde, D. (2008). Η Κρυφή Ιδιωτικοποίηση στη Δημόσια Εκπαίδευση. Μετάφραση: Παππή, Β. Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε, Εκπαιδευτική Διεθνής.

Bernstein, B. (1991). Παιδαγωγικοί Κώδικες και Κοινωνικός Έλεγχος, Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Bourdieu, P. (1996). Οι Κληρονόμοι. Οι φοιτητές και η κουλτούρα. Μετάφραση: Ν. Παναγιωτόπουλος - Μ. Βιδάλη. Αθήνα: Ινστιτούτο του βιβλίου – Καρδαμίτσας.

Charlot, B. (1997). 'Η σχέση των εκπαιδευτικών με τη γνώση' -Αθήνα, εκδόσεις Μεταίχμιο

Γεωργίου, Σ. (2000). ' Η Σχέση Σχολείου- Οικογένειας' – Αθήνα, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα

Duru-Bellat, M. (2004). "Social inequality at school and educational policies", published by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - 7 place de Fontenoy, F 75352 Paris 07 SP

Θεοφιλίδης, Χ. (1995). Η συγγραφή επιστημονικής εργασίας-Από την θεωρία στην πράξη. Αθήνα: Γ. Δαρδανός.

Θεοφιλίδης, Χ. (2012). Σχολική ηγεσία και διοίκηση: Από τη γραφειοκρατία στη μετασχηματιστική ηγεσία. - 1η έκδ. - Αθήνα: Γρηγόρη.

Κυπριανός, Π. (2004) 'Συγκριτική Ιστορία της Ελληνικής Εκπαίδευσης' - Αθήνα, εκδόσεις Βιβλιόραμα.

Κυριαζή, Ν. (1999). Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μακράκης, Β. (2005). Ανάλυση δεδομένων στην επιστημονική έρευνα με την χρήση του SPSS-Από την θεωρία στην πράξη. Αθήνα: Gutenberg.

Ματσαγγάνης, Μ. (2011), Η κοινωνική πολιτική σε δύσκολους καιρούς, Αθήνα- εκδόσεις Κριτική.

[CF%8C%CF%86%CF%81%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BF/](#)

<http://www.rizospastis.gr/story.do?id=5500259>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ